

Ignacijev PUT

Našim prijateljima
2021 • BROJ 62

SADRŽAJ

Proslov urednika	3
Riječ provincijala	4
Poruka o. generala Artura Sose uz Ignacijansku godinu	6
Hodočasnik iz Loyole	8
POTRES U ZAGREBU	11
Bože, Bože moj!	11
Predviđeni tijek obnove bazilike	13
Posljedice potresa na Jordanovcu	17
Intelektualno-duhovni rad na FFRZ-u	19
50. obljetnica Obiteljskog centra FFRZ-a	21
100. obljetnica smrti o. Erika Brandisa	23
90. obljetnica Radio Vatikana	25
Mlada misa o. Hrvoja Juke	27
VIJESTI IZ DRUŽBE ISUSOVE	30
NAŠI POKOJNICI	38
Adolfo Nikolas	38
Ivan Fuček	39
Srećko Cetinić	40
Stanislav Kos	41
Janko Rogina	42
Roko Prkačin	43
Luka Lučić	44
NOVE KNJIGE	45
JUBILARCI	50
60 GODINA DRUŽBE	50
ZLATNI JUBILEJ SVEĆENIŠTVA	51

IGNACIJEV PUT * LISTA ZA PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE

ISSN 1331-8500*2021*broj 62 * godina XXXVI*

Izдавач: Hrvatska pokrajina Družbe Isusove * **Urednik:** Tonči Trstenjak * **Uredničko vijeće:** Petar Nodilo, Zdravko Knežević, Tonči Trstenjak * **Lektor:** Tomislav Salopek * **Likovno-grafičko oblikovanje:** Denona d. o. o. Zagreb * **Tisk:** Denona d. o. o. Zagreb * **Uredništvo:** Palmotićeva 31, HR 1001 ZAGREB, p. p. 699

Svoje dragovoljne priloge pošaljite na račun:

Hrvatska pokrajina Družbe Isusove (za IP), IBAN: HR 4923600001101576399

Naslovna slika i na poleđini: br. Zdenko Vidović, DI:
Sv. Ignacije; Bezgrješno Srce Marijino (Jordanovac, Zagreb)

PROSLOV UREDNIKA

Poštovani prijatelji Družbe Isusove, u vašim je rukama novi *Ignaciјev put* kojim vas želimo posjetiti i zaželjeti svaki blagoslov od našeg Gospodina Isusa čije ime po nadahnuću našeg utemeljitelja ponizno nosi naša Družba. Ime obvezuje nas nedostojne, ali pomilovane i izabrane članove. Milošću Božjom jesmo što jesmo.

Godinu 2020. pamtit ćemo po mnogim kušnjama i nevoljama. Najprije nas je pohodila teška virusna pandemija COVID-a 19. Bili smo primorani zatvoriti naše kuće i crkve te smo tako ostali bez mogućnosti redovite pastoralne skrbi za naše vjernike. Onda nas je 22. ožujka 2020. u Zagrebu pogodio potres u kojemu su teško stradale naša bazilika Srca Isusova i zgrade u kojima stanujemo. Slično se dogodilo i s našim u Kolegijem na Jordannovcu koji su morali napustiti svi njegovi stanari i profesori na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti te Teološkom studiju FTI-ja DI. Srećom je na Fratrovcu upravo dovršena nova zgrada u koju su se mogli privremeno useliti.

Naš general p. Arturo Sosa u prigodi 400. obljetnice kanonizacije (1622.) našeg utemeljitelja sv. Ignacija Lojolskog proglašio je *Ignaciјansku godinu 2021. – 2022.* Pater

Mirko Nikolić je sv. Ignacija prikazao kao hodočasnika.

Tijekom 2020. u vječnost se preselilo čak 6 naših otaca, a nekoliko mlađih članova naše Provincije napustilo je Družbu Isusovu. U splitskom novicijatu trenutačno imamo trojicu novaka, od kojih su dvojica svećenici.

Radujemo se svećeničkom ređenju p. Hrvoja Juke i njegovoj mladoj misi u rodnoj mu Županji.

Imamo i nekoliko važnih obljetnica. Prije 100 godina (1921.) u Travniku je preminuo o. Erik Brandis, svjetski poznati botaničar. Obilježavamo i 50 godina od osnivanja *Obiteljskog centra* pri našem fakultetu. U Indiji je proslavljenja 105. obljetnica rođenja služe Božeg o. Ante Gabrića.

O našem *Misijskom uredu*, koji je važan podupiratelj misionara, osobito u Africi i Indiji, piše o. Dalibor Renić, provincijal.

Iako godinu 2020. nećemo pamtiti po dobru, vjerujemo da će nas Gospodin u 2021. obdariti milostima kako bismo uspješno prebrodili nevolje pod čijim teretom ulazimo u 2021.

p. Tonči Trstenjak

RIJEČ PROVINCIJALA

Pismo prijateljima misija

Ima već više desetljeća da su hrvatski isusovci odlučili aktivno se pridružiti nastojanjima opće Crkve da širi Kristovu radosnu vijest krajevima i narodima do kojih još nije bila stigla. Doduše, bio je to nastavak misionarskog rada proslavljenih misionara hrvatskih isusovaca iz 17. i 18. stoljeća. Našu subraću zapali su najprije siromašni i močvarni krajevi Bengalije u Indiji – među najtežim područjima na svijetu. Više je isusovaca iz naše provincije djelovalo ondje, a najpoznatiji je sluga Božji p. Ante Gabrić.

Kad je Indija zabranila dolazak novih misionara, Hrvatska provincija Družbe Isusove pridružila se u projektu podizanja Crkve u Zambiji i Malaviju. Od misionara koji su ondje djelovali, spomenimo p. Luku Lučića koji je preminuo prije nekoliko tjedana, 26. rujna 2020., i pokojnog brata Iliju Dilbera, koji je ostao zapamćen kao veliki graditelj crkava.

Od tih početaka misionari nisu bili sami, i ništa ne bi mogli sami, bez potpore vjernoga katoličkog naroda u domovini i dijaspori. Hrvatski su katolici, koliko god i sami živjeli u skromnim uvjetima, uvijek molitvom i materijalnom pomoći pratili svoje misionare. Na stotine dobročinitelja često je „udovičinim novičićem“, ali i većim darovima, pomagalo izgradnju crkava, vjeronaučnih dvorana, sje-

meništa, škola, bolnica i sirotišta u dalekim zemljama.

Hrvatska pokrajina Družbe Isusove od početka je prikupljala i posređovala tu pomoć. Kad je solidarnost vjernika postala velika, bilo je jasno da za tu svrhu mora postojati jedan ured. Prvo je aktivnost slanja pomoći misionarima vodio brat Martin Kranjčec, a zatim ga je naslijedio brat Stjepan Dilber. Naš brat Stjepan još je od 1966. godine promicao misiju i prikupljaо pomoć. Službeno je vodio Misijski ured naše provincije od 1993. godine. Od darova dobročinitelja, pa i naizgled neznatnim skupljanjem poštanskih markica, Misijski je ured pod njegovim vodstvom posredovao sredstva za izgradnju dvadeset crkava u Africi i Aziji. Prikupio je fond od kojega i danas redovito pomažemo rad misionara u Indiji i Africi, a šaljemo također izvanrednu pomoć kad je to hitno za različite misijske projekte. Djelo koje su započeli hrvatski misionari i dalje traje i nastavljaju ga njihovi nasljednici.

Zbog zdravstvenih poteškoća u visokoj dobi, brat Stjepan se u veljači 2020. preselio u isusovačku zajednicu na Fratrovcu, koja ima posebne uvjete i osoblje za njegu starijih i bolesnih članova. Imenovao sam tada kao njegova nasljednika u vođenju Misijskog ureda svećenika p. Damira Kočića. U međuvremenu je zagrebački potres teško oštetio baziliku

■ p. Zvonko Vlah

■ Br. Stipo Dilber

Srca Isusova i isusovački samostan pa je p. Kočić preuzeo projekt obnove. Zato je u rujnu 2020. službu voditelja Misijskog ureda Hrvatske pokrajine Družbe Isusove preuzeo svećenik p. Zvonko Vlah, otprije poznati pučki misionar i voditelj Apostolata molitve. Uvjeren sam da će on istim revnim duhom nastaviti promicati misije i održavati kontakte s vama, vjernim dobročiniteljima i priateljima misija.

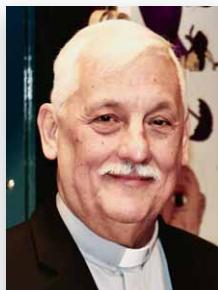
Što reći, nego velika HVALA bratu Stjepanu Dilberu za njegov polustoljetni požrtvovni rad za misije, u koji je uložio mnogo truda, ali još više ljubavi! Da nastavi njegov rad, stavio sam na srce novom voditelju patru Zvonku Vlahu, napose da održava redovitu komunikaciju s priateljima misija i da brižno održava ono što su nam u baštinu ostavili brat Stjepan i njegovi prethodnici. Molim vas da s istim povjerenjem surađujete s patrom Zvonkom.

Naravno, na kraju velika HVALA vama, dragi prijatelji i dobročinitelji misija, za dugo-godišnju potporu kojom, prema želji Isusa Krista, našega Spasitelja, pomažete njegove apostole, napose one u dalekim zemljama. I za vas, i za njih, Bogu hvala!

Znajte uvijek da mi, hrvatski isusovci, redovito molimo za dobročinitelje i prijatelje, i svatko od nas svaki mjesec za vas služi po jednu misu, što znači gotovo stotinu misa svaki mjesec, i ukupno tisuću svetih misa svake godine!

Dok vas sve blagoslovljaju svećeničkim blagoslovom, srdačno vas pozdravljam!

*p. Dalibor Renić S.J.
provincijal*

PORUKA O. GENERALA ARTURA SOSE UZ IGNACIJANSKU GODINU 2021. – 2022.

Sjećanje na svetog Ignacija Lojolskog i proslavu njegova blagdana pruža nam prigodu da podijelimo neka razmišljanja o Ignacijanskoj godini koja počinje sljedećeg svibnja. Ignacijanska godina koja traje od svibnja 2021. do kraja srpnja 2022. pruža nam izvrsnu priliku koju ćemo, nadamo se, potpuno iskoristiti. Ne bismo trebali dopustiti da to prođe uzalud. To je poziv da Gospodinu dopustimo da radi na našem obraćenju. Molimo da Gospodin obnovi milost. Želimo otkriti novo apostolsko oduševljenje u sebi, novi život, nove načine slijedenja Gospodina. Zato smo za našu temu godine izabrali geslo: vidjeti sve novo u Kristu.

Cijelu ćemo se godinu voditi *Univerzalnim apostolskim preferencijama* koje su, kao što znate, bile najavljene 2019. i traju do 2029. Znamo da njihova asimilacija znači obraćenje za svakoga od nas, za naše zajednice, naše institucije i naša apostolska djela. Tražimo milost stvarne promjene u našemu svakodnevnom životnom poslanju

U ovom se trenutku posebno obraćam našim pratiteljima u misiji: laicima, religioznima i onima koji iz drugih vjerovanja ili ljudskih uvjerenja sudjeluju u istoj borbi. Nadamo se da ćemo tijekom Ignacijanske godine detaljnije s vama podijeliti temeljno iskustvo kojim apostolsko tijelo Družbe sudjeluje u misiji pomirivanja svih stvari u Kristu. Mnogi od vas osjećaju duboku predanost ovom nadahnucu, karizmi koja daje život Družbi Isusovoj.

Zahvalujem Gospodinu na toj milosti i zahvaljujem svakom od vas na vašem entuzijazmu i bliskosti. Želimo iskoristiti Ignacijansku godinu da pomniye pratimo djelo koje

Sveti Duh čini u svakome od vas kako biste taj poziv mogli osjetiti dublje.

Mladim ljudima kažem: „Želimo naučiti pratiti vas. Želimo učiti od vas. Svatko je od vas jedinstven, rođen s posebnom svrhom. Ignacije se borio za to da otkrije smisao svog života. U njemu možete pronaći inspiraciju dok se borite da svoj život učinite smislenim i dok pitate kako možete pridonijeti izgradnji boljega svijeta, u kojem se poštuje dostojanstvo ljudi i gdje živite u skladu s ispunjenom radošću. Izražavam želju da vas pratimo kroz ono što radimo, a posebno kroz ljude koji smo voljni podijeliti naše vrijeme, svoje snove i nade.“

Svojoj braći isusovcima svih generacija razasutih po cijelom svijetu kažem da je Ignacijanska godina novi poziv za slijedenje nadahnucu od Ignacija, hodočasnika. Njegova unutarnja borba i obraćenje doveli su ga do vrlo bliskog upoznavanja s Bogom. To poznavanje, ta intenzivna ljubav, omogućili su mu da nađe Boga u svim stvarima i nadahne druge da zajedno tvore apostolsko tijelo, puno misionarske revnosti. Nasljednici smo te karaktere i odgovorni smo za njezin legitimitet u vremenima u kojima živimo.

Za Ignacija je život siromaštva bio izraz intimnosti s Isusom, Gospodinom. Više od riječi, njegovo siromaštvo bilo je znak njegove

unutarnje preobrazbe, njegove rastuće ranjivosti pred Gospodinom, njegove radikalne ravnodušnosti prema pripremi da slijedi Božju volju, njegova osjećaja da je sve sišlo odozgo kao dar.

Kako mi, sadašnji članovi Družbe Isusove, možemo primiti i živjeti ovu milost evanđeoskog siromaštva?

Prije svega, približavanjem Isusovu načinu života kao što su to činili Ignacije i prvi drugovi. Da, intimni odnos s Gospodinom moguć je ako to želimo i tražimo uz inzistiranje kao što smo naučili u duhovnim vježbama. To je intimnost koja nam je dana ne samo da bismo uživali u tišini. Naprotiv, intimnost nam omogućuje da volimo i pomniye slijedimo Isusa koji nas i dalje poziva, posebno kroz najsromašnije i rubne, kroz vapaj zemlje, kroz sve ranjivo. Za prve isusovce život siromaštva svakog pojedinca i zajednice bio je uvijek povezan s brigom o siromašnima. To je bitan dio karizme koju smo naslijedili.

Vođeni razlučivanjem Univerzalnih apostolskih preferencija prihvatali smo izazov slušati vapaj siromašnih, isključenih, onih kojima je dostojanstvo narušeno. Prihvatali smo da hodamo s njima i da zajedno promoviramo transformaciju nepravednih struktura koje su postale tako očite u trenutačnoj svjetskoj krizi. I neka bude jasno: ta kriza nije samo zdravstvena i ekomska nego, prije svega, socijalna i politička. Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je ozbiljne nedostatke u socijalnim odnosima na svim razinama, međunarodni poremećaj i uzroke ekološke neravnoteže. Samo Isusova ljubav donosi konačno izlječenje. Mi možemo biti svjedoci te ljubavi samo ako smo usko sjedinjeni s Njim, među sobom i s onima koji je svijet odbacio i smatrao najmanjima.

Živjeti zavjet siromaštva u trenutačnim uvjetima u svijetu zahtijevat će promjene u našoj organizacijskoj kulturi. Put *duhovnih vježbi* može nam biti vodič, počevši od duboke

obnove naše unutarnje slobode. To nas pak vodi do indijske ravnodušnosti i čini nas dostupnima za „ono što je najbolje“ ili, kako kažemo na španjolskom, „lo que más conviene“. Moramo prepoznati svoje nedostatke, pa čak i svoje grijeha, na ovom području ako želimo doći do stvarne identifikacije sebe sa siromašnim i potiznim Isusom evanđelja. Kao što smo već mnogo puta učinili u razmatranju poziva Vječnog Kralja (EE., Br. 98), mi danas možemo tražiti milost da obnovimo našu želju za oponašanjem Gospodina „podnoseći sve pogrešno i svako zlostavljanje i sve siromaštvo, aktualno i duhovno“.

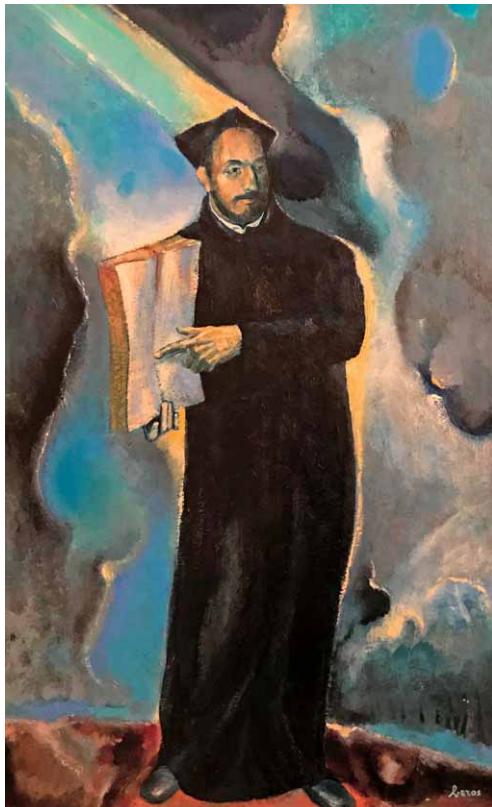
Kao isusovci, moramo se zapitati što znači u ovo doba uvesti promjene u naš život vjerskog siromaštva kako bismo ga učinili strožim. U tekstu o Ignaciju puni je izraz da bismo „u skladu sa zahtjevima vremena“ trebali vidjeti je li potrebno uvesti promjene kako bi bile strože. Ono što želimo učiniti jest shvatiti koji su zahtjevi ovih vremena kad pogledamo u budućnost. Ispitivanje našeg života u siromaštvu može postati konkretna način za nadahnuće za obraćenje i za ponovno oživljavanje karizme naše životne misije.

Draga braća isusovci, dragi suputnici u misiji: ulazimo u ono što može biti preobrazujući trenutak za Družbu Isusovu. To može biti trenutak koji oslobađa novu energiju, novu slobodu, nove inicijative, novu ljubav prema subraći i prema našoj najugroženijoj braći i sestrama. Sjećamo se svetog Ignacija Lojolskog i njegova obraćenja, pronalazimo ohrabenje. Svesni smo da je „Da, promjena je moguća. Da, naša se srca mogu omekšati. Da, naš svijet može pronaći nove puteve naprijed.“ Postavljamo ruke u ruke Isusa, brata i prijatelja i krećemo u neizvjesnu, ali nadajuću budućnost, uvjereni da je On s nama i da nas njegov duh vodi.

Sveti Ignacije Lojolski, moli za nas!

HODOČASNIK IZ LOYOLE

Hodočašće je jedan od znakova Kristovih učenika u svijetu. Ono je uvijek zauzimalo važno mjesto u kršćanskom životu. U tijeku povijesti kršćanin je polazio na put da bi slavio i učvršćivao svoju vjeru na mjestima koja ga podsjećaju na Gospodina ili na onima koja označuju važne trenutke u povijesti Crkve i čuvaju uspomene na izvanredne događaje Božjeg pohoda čovjeku. Čovjekovo je hodočašće put obraćenja. Ono je želja za intimnošću s Bogom.

Hodočasnik Inigo

O sv. Ignaciju možemo pisati na mnoge načine, ovisno o tome koji nas vidik njegove osobnosti zanima. Ovdje ćemo reći nešto o njemu kao o hodočasniku, što je bio, možemo to tako reći, cijeloga života. On je sam u svojoj *Autobiografiji* u dvije rečenice sav svoj mладенаčki život koji je proveo na dvorovima po Španjolskoj sažeo ovako: „Do svoje dvadesetšeste godine bio je sav u ispraznostima svijeta.

Vježbe s oružjem bile su mu glavna zabava, u velikoj i taštoj želji da stekne slavu.“ U tom razdoblju ne može se govoriti o hodočasnicičkom duhu koji bi prožimao Iniga iz Loyole, nego više o avanturizmu koji ga je pokretnao u svemu što je poduzimao kako bi se poslijepog mogao istaknuti u službi jedne dame najvišega ranga, kako je sam govorio.

Međutim, nakon ranjavanja u Pamploni i oporavka u svom dvorcu u Loyoli, njegov se život promijenio. Inigo je donio odluku koja je sve iznenadila. Kad ozdravi, neće se dati na junačka djela koja bi činio u službi jedne dame visokoga ranga, nego će hodočastiti u Jeruzalem. Tamo će obraćati Turke. To je njegova životna želja. Pri tome će činiti velike pokore i postove da okaje prošli život i pripremi se na novi koji se otvara pred njim. Razmišljao je i o tome da stupi u najstroži red u Crkvi, u kartuzijance. Odustao je od te nakanice jer je mislio da kod kartuzijanaca neće moći činiti dovoljno pokore koliko je on to želio da bi okajao svoje mladenaštvo.

Njegovi su ukućani zamijetili na njemu promjenu i stariji ga je brat počeo od toga odgovarati. Govorio mu je da se time upropastiava i da ne smije zaboraviti koliku nadu svi oni

stavljaju u njega i koliko im znači. No Inigo se nije dao odgovoriti od svoga nauma i jedva je čekao dan kada će krenuti na svoj hodočasnici put. To se dogodilo potkraj veljače 1522. godine. Tada je započeo hodočasnici put jednog Iniga iz Loyole koji će završiti u Rimu 1556., kad je Ignacije Loyolski umro na glasu svetosti.

Postojani hodočasnik

Ignacije je često sebe nazivao hodočasnikom. Tako se i potpisivao u nekim svojim pismima. „Hodočasnik“ je ime koje je sam sebi dao u svojoj *Autobiografiji* kojoj neki daju naslov: „Izvješće jednog hodočasnika“.

I doista, bio je hodočasnik cijelogova svoga života. Sve do svoje 47. godine, kad mu je život bio ograničen samo na Rim, bio je veliki putnik unatoč tomu što je hramao na jednu nogu u koju je bio ranjen pri obrani grada Pamplone. Doista je čudesno koliko je milja propješačio u uvjetima u kojima je živio.

Putovao je lađom, jahao je na konju ili na muli, ali je najčešće hodao pješice. To su bile velike udaljenosti koje je morao prijeći, za što su mu trebali tjedni i mjeseci kao kad je išao iz Rima u Veneciju koja je udaljena 600 km da bi se ukrcao na lađu i zaputio prema Sv. zemlji. Na povratku je prešao Italiju s istoka prema zapadu, a Španjolsku od Barcelone do Alkale, koja je udaljena 500 km, da bi se upisao na Sveučilište. Također ide pješke u Pariz da se upiše na studij na Sorbonne, a, kad završava studij, vraća se iz Pariza u domovinu. Za povratak kući, prijatelji su mu kupili konja da mu bude lakše putovati.

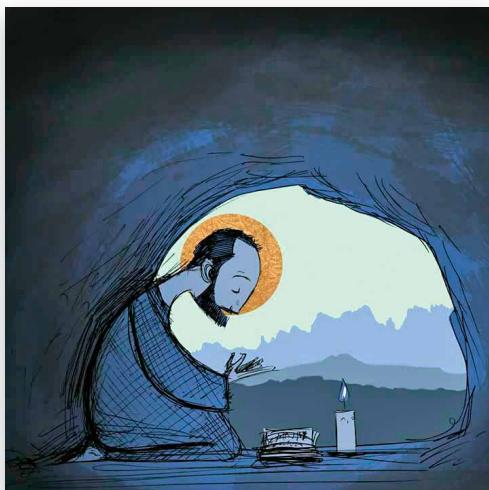
Nosio je u sebi želju za hodočašćem i hodoao je u kontemplativnoj samoći i tišini unatoč svojim kroničnim bolestima i velikim tjelesnim slabostima s kojima je muku mučio i koje su mu uzrokovale njegove fizičke pokore koje je činio. Slabosti je znao pobjeđivati svojom neopisivo snažnom voljom koju je poticao i hranio ljubavlju. O jednom dijelu puta između Genove i Bologne u svojoj *Autobiografiji* je zapisao: „Na tom putu sam mnogo

prepatio, pogotovo onda kad sam zalutao i krenuo uz neku rijeku, koja bijaše duboko, a staza visoko. I što sam dalje išao, postajala je sve uža. Tako se suzila da nisam više mogao ići naprijed ni natrag pa sam počeo puzati četveronoške. Kad bih se god pomaknuo, mislio sam da će se stropoštati u rijeku. I tako sam u velikom strahu prešao velik dio puta. To je bio najveći zamor i tjelesno naprezanje što sam ga ikad podnio, ali sam na kraju uspio“ (Aut., 91).

Hodočasnik prijatelj

Za vrijeme studija u Parizu javili su mu da u Rouenu leži bolestan jedan njegov bivši prijatelj s kojim je stanovao i koji mu je pronevjerio i potrošio sav uštedeni novac za stanovanje. Unatoč tomu, odlučio ga je posjetiti i pomoći mu. Opet piše u *Autobiografiji*: „Obuzimala ga je želja da tih 136 km prijeđe pješice, bosonog, bez jela i pića. Razmišljajući o tome osjetio sam veliki strah“ (Aut., 79). Odlazi zatim u crkvu sv. Dominika i tamo u molitvi donosi odluku da će svoj naum ostvariti kako je zamislio. Trebala su mu tri dana da stigne do Rouena. Sve je vrijeme bio bosonog i nije ni jeo, ni pio. Tamo je utješio bolesnika i pomogao mu da se ukrcna na brod za plovidbu u Španjolsku.

Drugom zgodom, kad je i sam bio bolestan u Vicenci i kad saznaje da njegov sudrug

Simon Rodrigues leži teško bolestan u Bassanu kojih 30 km daleko, odmah odlučuje krenuti na put zanemarujući groznicu u kojoj je sam izgarao.

Za vrijeme tih dugih putovanja ovaj je „Božji hodočasnik“ imao viđenja i velika duhovna rasvjetljenja. Hodočašće, što ga je ostvarivao pješice i uz velike napore i opasnosti, za njega je uvijek bilo u službi nutarnjeg čišćenja i pokore. Postavši izvanredan učitelj i duhovni vođa, te General u Družbi Isusovoj, da bi pročistio i ispitao zvanja novaka, slao ih je na hodočašća. S razlogom jedan od Loyolinskih biografa govori o njegovim „mističnim putovanjima“. Njegova putovanja nisu bila turistička i nije tražio informacije po agencijama za svoja putovanja, nego je bio vođen Božjim duhom, bio je „hodočasnik Duha i hodočasnik u Duhu“.

Za ovako promatranu osobnost sv. Ignacija možemo reći da su njegova duga i samotna hodočašća putovima Europe i Svete zemlje bila simbol njegova ustrajnoga duhovnog traganja, u čemu se ogleda i jedna dimenzija njegove duhovnosti: – u svim stvarima tražiti i nalaziti Boga. A Bog ga je vodio putovima koje nikad sam ne bi mogao niti predvidjeti niti ostvariti.

Božji hodočasnik

Njegove *Duhovne vježbe* nutarnji su duhovni put, nutarnje duhovno hodočašće duše prema Bogu svojemu Stvoritelju. U njima se ona čisti, oduševljava i potpuno predaje Bogu u službu. Kad ih je sam obavio, onda ih je zapisao i kroz njih poručio: Ovo je moj duhovni put, moje duhovno hodočašće na kojemu sam susreo Boga, to je moj doživljaj Boga i moje iskustvo Boga. Ako ih i ti obaviš, onda

to može biti i tvoje duhovno hodočašće na kojemu ćeš susresti Boga i to će biti tvoj doživljaj Boga i tvoje iskustvo Boga. A, priznat ćemo, kakvo je naše iskustvo Boga, takav nam je i naš vjernički život. Stoga, onaj tko iskreno i dobro obavi duhovne vježbe, ne može mu biti svejedno kako mu život prolazi.

Još nešto je zanimljivo spomenuti iz života sv. Ignacija i prvih isusovaca. Njihovo prvo razdoblje bilo je poznato po stalnim putovanjima. Iz tog razdoblja potječe onaj poznati tekst p. Nadala: „Idealna kuća jednog isusovca je u trajnom putovanju, a ne u tom da ima vlastiti stan; da bude uvijek prisiljen biti prvi, da nasljeđuje Krista Isusa koji nije imao kamo glavu nasloniti i sve je vrijeme proveo putujući.“

Sv. Ignacije doista je bio hodočasnik. Do dolaska u Rim to je bilo hodočašće jednog pozemljara koji je svim srcem tražio volju Božju. U Rimu se zaustavio na tom zemnom hodočašću, ali je svojim duhom hodočastio kamo god je slao u misiju prve isusovce. Među njima se posebno ističe sv. Franjo Ksaverski koji je proputovao cijeli Daleki istok i zaustavio se umoran i bolestan pred vratima Kine. Sv. Ignacije posebno ga je pratilo svojim molitvama i u duhu s njime prolazio tim krajevima.

Stoga ne čudi da je u *Konstitucijama* pisao o raspoloživosti, gipkosti i pokretljivosti isusovaca i o njihovoj spremnosti da krenu na put, na hodočašće kamo god ih pošalje rimski Prvosvećenik. To je baština Družbe Isusove koju nikad ne smije zaboraviti jer ima svoje korijene u svojemu osnivaču, u Hodočasniku iz Loyole.

p. Mirko Nikolić

■ POTRES U ZAGREBU ■

Bože, Bože moj!

Budim se zorom. Nedjelja je 22. ožujka 2020. S kreveta gledam kroz prozor. Nema sunca koje inače u to vrijeme veselo proviruje iznad krovova zgrada. Jutros mi se čini da je nebo sivo poput olova.

Bazilika je prvi put u 118 godina svojeg postojanja zatvorena za nedjeljno bogoslužje zbog korona-karantene. Sagrađena je u godinu i pol, od srpnja 1901. do studenoga 1902. Jedina veća crkva u Donjem gradu. Uoči blagdana Svih svetih 1903. došli su u nju prvi isusovci i odmah započeli sa sv. misama, isповijedima i drugim pastoralnim djelovanjem. Osobito s mlađeži.

Bazilika je postala isповједaonica grada Zagreba i okolice. Kroz nju na dan prođe na stotine vjernika. Tu je i grob bl. Ivana Merza koji je baš u tom svetištu Isusova Srca postigao svoju svetost. Samo prošle godine tu je podijeljeno oko 245 000 sv. pričesti. Trenutačno nas je ovdje u punom pogonu zaposleno 29 svećenika i časne braće isusovaca.

Tu su sjedišta udruga mladih: SKAC-a, Magisa i Akademskog zbora Palma. Ovdje djeli se Kap dobrote pokojnog o. Antuna Cveka i Zaklada biskup Josip Lang. Tu je uredništvo Glasnika Srca Isusova i Marijina i upravno središte Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. Ovo je i sjedište vrlo dinamične župe s brojnim aktivnostima. Sve pastoralne aktivnosti s djecom već više od 30 godina vodi legendarna s. Mariela Žuro, redovnica kongregacije Kćeri Božje ljubavi.

Moju spavaću sobu od bazilike dijeli samo pregradni zid. Iz svojeg stana imam izravna vrata na galeriju svetišta. Kad otvo-

rim prozor, mise i propovijedi slušam u svojem boravku. Osjećam se privilegiranim. Stanujem već 8 godina na drugom katu isusovačke kuće, a iznad mene je južni toranj bazilike. Onaj sa zvonima. Svako jutro u 7 sati budi me jutarnje pozdravljenje.

Odjednom potmuli tutanj iz Zemljine utrobe. Snažna trešnja koja traje u beskraj. Pada žbuka sa stropa. Pucaju zidovi. Slika Ecce homo srušila se na pod uz veliki tresak. Skačem iz kreveta sav posut žbukom. Gledam zidove kako se miču. Potres, pomislim. Podsvjesno stanem ispod okvira vrata koja su se širom otvorila. Tako su nas učili. Trese se cijela zgrada. Zastrašujuća škripa drvenoga stropa i poprečnih greda. Padaju knjige, police i stvari sa stelaža. Svjećnjak se stropštao s ormara i prelomio napola. Brončani križ sa zida pao je i uz tresak udario o pod. – Kad će stati? Nije bilo vremena za paniku. Samo nemam. – Bože moj, Bože moj! – zazivam u себи. Odjednom je stalo. Tišina. Gledam. Soba puna žbuke po podu, ormarima, stolu, stolcima i krevetu. Prvi put vidim daščani strop u svojoj sobi složen u obliku riblje kosti. Razgleđavam. Pukotine po zidovima.

Ponovno zastrašujući huk iz podzemlja. Sve se trese. I ja. Čujem nešto kao snažnu eksploziju bombe u bazilici. Sve se opet zatreslo. Šok. Kamo se skloniti? Onda smiraj.

Subraća na hodniku. Sve je puno otpale žbuke sa stropa. Razgledavamo i razgovaramo. Nas četvorica na drugom katu: oo. Tvrtko, Dragec, Pero i ja. Tvrtko mi je prvi susjed. Pozvao sam ga da pogledamo što je s bazilikom. Otvorio sam vrata za galeriju bazilike. Ništa se nije vidjelo od gусте prašine. Stajali smo u čudu.

– Gle, svijetli se gore! – reče Tvrtko.

– Bože dragi, pao je strop bazilike – zaključim. – Vide se krovni prozori.

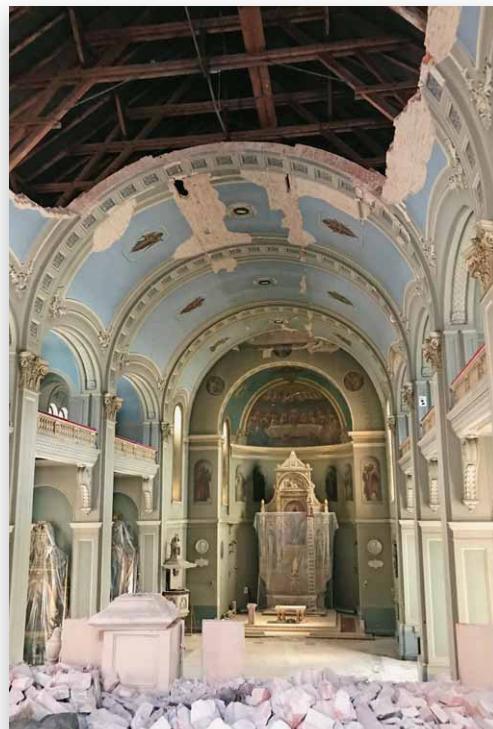
Zatvorili smo vrata da mi u stan ne ulazi oblak prašine. Otvorio sam prozor na hodniku prema ulici. Na zgradama nasuprot bazilici porušeni dimnjaci i rastrgani krovovi. Do polovice ulice razbacana cigla i šuta. Zdrobljeni automobili na parkiralištu. Prestrašena lica susjeda na prozorima. Pater Dragec zaogrnut tek noćnim ogrtačem i s natikačima na bosim nogama mete hodnik od popadale žbuke. I pjeva.

– Ti kao na Titaniku – kažem mu. – Brod tone, a ti pjevaš.

Još podrhtava. Uskoro smo svi u dvorištu. Hladno je. Pahulje snijega nošene oštrim sjevernjakom. – Samo nam je još to trebalo – pomislim – ta zima.

Ušao sam u baziliku i ugledao velike hrpe cigala sa stropa koji se stropoštalo na pod, zdrobio klupe i ogradu tek obnovljenog kora. Velika rupa na stropu. S vrha glavnog oltara Srca Isusova pao je i zdrobio se veliki mramorni križ.

Snimam mobitelom i objavljujem na Facebooku pod naslovom: *Grozota pustoši u mojoj bazilici Srca Isusova*. Osjećam se slomljeno. Hladno mi je. Ulazim u kuću. Prizemlje nije jako stradalno. Začudo, grijanje radi. Nemoćan, u stresu koji me tek sad zgrabio i shrvan od tuge sjedam u naslonjač govornice. Pokušavam razmišljati. Što i kako dalje? U nekoliko sekundi sve nam se srušilo. Zagrebački su

vjernici ostali bez jedine veće crkve u Donjem gradu, Hrvatska bez predivne bazilike Srca Isusova, a mi isusovci bez mogućnosti dosadašnjeg opsega pastoralnog rada. Preostale su nam tek nada i vjera. Bogu hvala, nitko od nas nije stradao!

Ali ostat će još dugo, dugo, teške rane na našim dušama. Javljavaju nam da su velike štete i na zgradi našeg kolegija na Jordanovcu.

Statičari su brzo stigli i rekli nam da zbog opasnosti odmah napustimo drugi kat zgrade. Neki su se privremeno preselili u slobodne prostorije na nižim katovima, a neki smo zbog zdravstvenih poteškoća poslani drugamo. Pakupio sam nešto rubja, lijekove za svoje srce, računalo i vjetrovku. Dok sam se na brzinu pakirao za odlazak u izbjeglištvu u naš Dom duhovnih vježbi u Opatiji, iz kuće se orio lirska tenor o. Drageca praćen bisernicom: *O, divna Djevice, nebeska kraljice, moli za nas! Ti znadeš najbolje sve naše nevolje, ah, spasi nas!*

p. Tonči Trstenjak

OBNOVA BAZILIKE SRCA ISUSOVA

Pri kraju smo jedne turbulentne godine. Cijeli svijet zahvatio je koronavirus i promijenio nam život. U Zagrebu i okolicu dogodio se 22. ožujka potres i nanio velike štete, a odnio je i jedan mladi život, djevojčice Anamarije Carević iz naše župe u Palmi. To je nenadoknadin gubitak za obitelj, a veliki nedostatak za župu, gdje je bila vrlo aktivna i gotovo svakodnevno prisutna.

Golema se šteta dogodila na mnogim crkvama, kućama i zgradama, pa i na našima, a pogotovo u bazilici. Tornjevi, vanjski zidovi i krovovi naših stambenih zgrada su izdržali, ali unutrašnjost nije. Na našu i vašu veliku žalost, više od trećine stropa bazilike srušilo se na pod i izazvalo golemu materijalnu štetu. Na tek uređenom koru, koji čeka povratak obnovljenih orgulja stradala je ograda ali sam kor statički nije oštećen. Mramorni križ s glavnog oltara slomio se i pao. Slika Presvetog Srca Isusova ostala u dobrom stanju, no glavni oltar ima pukotinu po sredini i također oko i iznad njega na apsidi. Pokrajne kapele nisu znatnije oštećene, ali galerije iznad njih jesu. Posebno nam je draga da je očuvan grob bl. Ivana Merza. Sama bazilika proglašena je neupotrebljivom i zabranjenom za uporabu – dobila je crvenu oznaku.

Od prvih dana prionulo se razmišljanju i aktivnostima u vezi s obnovom. U to vrijeme bila je na snazi općenita izolacija koja je umnogome otežavala pristup i kontakte. Mnogima ni to nije bila prepreka za stručne obilaske i savjetovanja, za podršku i donacije, na čemu srdaćno zahvaljujemo.

Prvotna ideja obnove naše bazilike bila je očuvati ostatke stropa, započeti sanaciju, provesti tehničku zaštitu, postaviti skele u cijeloj unutrašnjosti bazilike i omogućiti slavljenje sv. mise i pobožnosti u takvim uvjetima. Nakon višemjesečnog pregledavanja i analizi-

ranja, statičkih procjena i stručnih savjetovanja došlo se do zaključka da je u sadašnjim uvjetima nemoguće sanirati ostatke stropa i jamčiti sigurnost vjernika i posjetitelja, a pogotovo ne u mogućem potresu iste jačine. Zbog toga je dr. Josip Galić, statičar i profesor s Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu, izradio projekt sanacije i tehničke zaštite koji uključuje rušenje ostatka stropa i statičko-tehničku zaštitu ostalih dijelova bazilike do omogućivanja liturgijskih slavlja bez stropa, ali pod krovnom konstrukcijom koja ne bi ugrožavala sigurnost vjernika. Za ovaj bi zahvat bilo potrebno poduzeti i neke predradnje, a to je već dobrano i učinjeno. Tako je u cijeloj bazilici provedeno 3D skeniranje, što omogućuje uvid i u vanjska i u unutarnja oštećenja zidova, stupova i cijele konstrukcije. Zaštićen je glavni oltar kao i pokrajnji oltari, a također su iznesene i sačuvane klupe, otprilike polovica

koja je bila bliže oltaru. Napravljen je i arhitektonski nacrt postojećega stanja oštećenja, snimljena je i fotografirana unutrašnjost. Oko bazilike i uz tornjeve provedeno je i geotehničko istraživanje tla radi statičkih ispitivanja i sigurnosti. Sve je to učinjeno pod vodstvom p. Damira Kočića, voditelja obnove, i arhitekta g. Nenada Bacha, stručnog savjetnika.

Dakle, nakon rušenja ostatka stropa i svih popratnih radnji, namjera nam je vraćanje bazilike u funkciju, te prionuti obnovi tornjeva i pročelja. Tornjevi su najkritičniji i najopasniji dio građevine. Zajedno s pročeljem, znatno su oštećeni, pogotovo južni toranj. Nije narušena njihova statika, ali je potrebno dodatno učvršćivanje, osiguravanje i obnova. Za taj dio obnove izrađuje se dokumentacija i prikupljaju se ponude, ponajprije za skelu, koju namjeravamo kupiti i onda upotrebljavati do kraja cijelokupne obnove. Postoji mogućnost, nakon završetka ove faze, da se u baziliku vrate i novoobnovljene orgulje koje su završene, testirane i ponovno rastavljene te sada čekaju u kontejnerima kada će ponovno zasvirati svojom novom aparaturom, a uskladjene sa „starim“ Akademskim zborom, koji i bez njih neumorno vježba i nastupa te sve to zajedno s velikim nestrpljenjem iščekuje.

Naša bazilika, kao pravna osoba, bit će nositeljica cijelokupne obnove, a ona podra-

zumijeva crkvu, naše zgrade, pastoralni centar i dvorište. Zato valja spomenuti da su i ostale naše zgrade znatno oštećene u potresu. Na zgradama prema ulici više je oštećena unutrašnjost nego vanjskina i više gornji katovi nego prizemlje. Drugi kat morao se neko vrijeme posve iseliti, a za potkrovљe je to trajno stanje.

Pastoralni centar, u kojemu se u dvorani služi sv. misa i obavljaju i druge vrste pastoralnih aktivnosti, također je stradao, a zbog svoje višeetapne gradnje i neprikladnosti za suvremenim apostolat, nije pogodan za obnavljanje. Zbog toga je u planu u prvoj fazi njegovo djelomično rušenje i izgradnja novoga pastoralnog centra s velikom dvoranom i priručnim prostorijama. Zbog višenamjenske uloge toga prostora, prionulo se odmah izradi idejnih nacrta i pripremama za završni projekt i građevinsku dokumentaciju. U dalnjem je planu i uređenje Rezidencije, a i zgrade u dvorištu k. br. 33. koju zovemo „stara tiskara“, procjenjivanje isplativosti obnove ili građenja novog objekta.

Ovim potresom i cijelokupnom novonastalom situacijom nanesena nam je velika duhovna i materijalna šteta, zahvaćeni smo mnogim problemima i velikom neizvjesnošću. Nadu nam budi pouzdanje u Gospodina, njegov zov: „Dođite k meni svi vi umorni i opterećeni...“, te spremnost mnogih vjernika i dobročinitelja da hode s nama, žive s nama i pomažu nam. Doživljavamo da je Gospodin iz svojega probodenog Srca usadio u mnoge duše mnogo svoje ljubavi i svjetla i da uzvraćanje toj ljubavi budi želju pomoći u obnovi bazilike, zaciјeliti rane potresa u srcu Grada, omogućiti iznova pjesmu i klicanje u crkvi i oko nje.

Hvala svima koji su do sada pomagali na bilo koji

način, bilo duhovno bilo materijalno. Očekujemo i dalje vašu pomoć i uzdamo se u vašu ljubav i darežljivost. Svoj doprinos i dalje možete uplatiti na račun župe:

**Župa Presvetog Srca Isusova,
Palmotićeva 31, Zagreb,
OIB: 56433889446;
IBAN: HR3923600001102464905,
Šifra Swift: ZABAHR2X, s napomenom:
„Za obnovu Bazilike“.**

Željeli bismo vas u ovoj prigodi obavijestiti da je u tijeku osnivanje *Zaklade za obnovu bazilike Presvetog Srca Isusova i izgradnju pastoralnog centra „Anamarija Carević“*. Zaklada će biti krovna organizacija za prikupljanje donacija i pomoći za obnovu porušenog i izgadnju novoga što je potrebno. Nadamo se da ćemo vas uskoro moći obavijestiti o tim pojedinstvima, a i o ostalome što će se događati. Jedna

od tih stvari jest i poseban dokumentarni film o bazilici koji završava bračni par Jusić, poznat po svojoj seriji „Bajkovita Hrvatska“. Tu ćete, osim ove pisane obavijesti, moći dobiti i niz audiovizualnih informacija i obavijesti.

Dragi prijatelji, ostanimo povezni u molitvi i potrebnama. Drago nam je da je do vas došao ovaj, novi broj *Ignacijskega puta*. Vjerujemo da do vaših duša i srdaca dolazi i mnogo toga što isusovci danas rade u našoj domovini. Zato vas i dalje pozivamo na duhovno zajedništvo s nama, suradnju i pomoć. Neka Srce Isusovo u vama probudi onu ljubav koja je „domišljata“, koja je „dobrostiva“, koja se „svemu nada“, kako bismo u našoj Palmi i dalje razdragano pjevali Božanskoj ljubavi: „Ti si veselje naroda svoga, ti moga bića nada si sva, Srce Božansko...“

p. Stipo Balatinac

Ministrica kulture i apostolski nuncij u RH posjetili su baziliku Srca Isusova

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, mons. Giorgio Lingua, posjetio je 8. svibnja 2020. potresom 22. ožujka oštećenu baziliku Srca Isusova u Zagrebu i isusu-

vačku redovničku zajednicu. Provincijal p. Dalibor Renić, superior p. Stipo Balatinac i župnik p. Ivan Matić upoznali su Nuncija sa štetama koje su nastale kada se srušio velik dio stropa bazilike, te s nastojanjima oko obnove.

U potresu teško stradalu baziliku posjetila je 12. lipnja 2020. i ministrica kulture u Vladi RH, dr. sc. Nina Obuljen Koržinek. Nakon obilaska oštećene bazilike zadržala se u razgovoru s vodstvom župe i isusovačke provincije o potrebama hitne sanacije crkve. Obećala je da će Vlada RH materijalno pomoći obnovu oštećenih spomenika kulture pa tako i bazilike te osigurati stručno vodstvo.

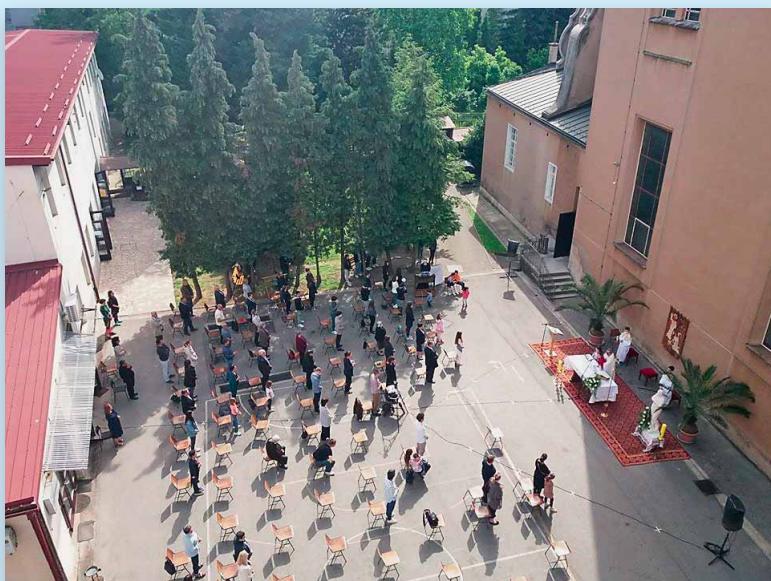
Mons. Lingua ponovno je posjetio baziliku, predvodeći središnju svečanu proslavu svetkovine Srca Isusova 19. lipnja 2020. Euharistija – kojoj je prethodila pobožnost pred Presvetim oltarskim sakramenton – slavljenja

je u dvorištu bazilike, u nazočnosti brojnih hodočasnika. Među ostalim, svoje misli Nun-
ciju je usmjerio i prema jedinoj stradaloj osobi
tog kognog 22. ožujka, srednjoškolki Anama-

riji Carević, koja je upravo u ovoj zagrebačkoj župi „naučila voljeti Isusa i koju je Isus želio kao svoju zaručnicu uzevši je prerano iz zagr-
ljaja njenih voljenih”.

■ Bl. Ivan Merz se slavio u dvorištu bazilike

POSLJEDICE POTRESA NA JORDANOVCU

Ožujak ove godine ostavio je trajne promjene na našoj zajednici na Jordanovcu. Nakon završetka ispitnih rokova započeo je i novi semestar s mnogo planova i poleta u apostolatima Kolegija sv. Josipa. Ipak to je sve brzo odgođeno zbog širenja epidemije COVID-a 19 koja je nastavu prebacila *on-line* te smo ubrzo započeli s ograničenim kretanjem izvan kompleksa našeg kolegija, a bogoslovi su otputovali svojim domovima. Na misama se također smanjio broj vjernika jer se starijima i bolesnima savjetovao ostanak doma. Zabranu okupljanja koju je proglašio Stožer Civilne zaštite isti je dan poduprla HBK zabranom javnih misa i dijeljenja sakramenata.

Taj vanjski mir nije dugo potrajan jer nas je potres u nedjelju 22. ožujka dobro potresao. Brzo smo izišli iz zgrade, a, spuštajući se stubama, hodali smo po velikoj količini žbuke i preskakali slike koje su pale sa zidova. Zgrada Kolegija veoma je oštećena te smo se morali iseliti. Neki su tu noć proveli spavajući na podu u zgradama fakulteta i župe jer one nisu puno oštećene.

Zgradu Kolegija, sagrađenu 1929. g., obišli su i građevinari koji nam nisu donijeli dobre vijesti. Krov je na više mesta oštećen a neki su se dimnjaci srušili.

■ Isusovčke zgrade sa znatno oštećenim kolegijem iz 1929. g.

U sljedećim danima dio nas preselio se u novu zgradu na Fratrovcu i u Opatiju, nekolicina se smjestila u prostorima župe, a nekolicina još čeka trajniji smještaj. Biskup p. Valentin Pozačić preselio se u Svećenički dom na Kaptolu.

Nakon prvotnog šoka započeli smo sa životom u novim okolnostima. Kuhinjom, blagovaonicom i zajedničkim prostorijama u prizemlju i dalje se koristimo. S nama su ostale sestre milosrdnice Animira i Nikolina te je kuhinja u funkciji. Subraća nesebično pomaju da se ne bi prekinuo kakav-takav život u takvim okolnostima.

Svibanj je donio ukidanje zabrana te smo se mogli vratiti pastoralnim aktivnostima. Fakultet je nastavio s *on-line* nastavom, knjižnica je otvorila svoja vrata, a vjernici su se počeli vraćati u crkvu.

U župi Bezgrješnog Srca Marijina promjenila se pastoralna ekipa, pa sada župu vode nove snage: župnik p. Tomislav Magić i župni vikar p. Mislav Skelin. Župni pastoral u punom je jeku.

Knjižnica „Juraj Habdelić“ nastavila je svoj rad, iako se još oporavlja od posljedica potresa. Naime, iako je zgrada pretrpjela manja oštećenja, mnogo se polica srušilo i oštetilo. Za

■ Nova zgrada na Fratrovcu u koju su se nakon potresa preselili isusovci s Jordanovca

- Znatne su štete i u biblioteci „Juraj Habdelić“ na Jordanovcu

prvu ruku knjige su posložene u čitaonici, zbirkama časopisa i na odjelu starih knjiga. Nažalost oko 50 000 svezaka nema više svoje mjesto na policama jer smo velik dio bili primorani pospremiti u kutije da čekaju bolja vremena. Važno je napomenuti da je fond knjiga naše knjižnice zaštićeno kulturno dobro.

Naše obrazovne institucije – *Teološki studij* i *Fakultet filozofije i religijskih znanosti* – nastavile su s radom. Nastava se provodi u skladu s preporukama epidemiologa.

Zgrada Kolegija sv. Josipa i dalje čeka obnovu te su u tijeku pripreme kako bismo dobili rješenje od nadležnih institucija što nam je dopušteno činiti. Morali smo zatvoriti i bogosloviju, a bogoslovi su preseljeni na Kaptol. Nadamo se da ćemo u dogledno vrijeme biti u mogućnosti ponovno započeti ovaj apostolat u službi Crkve.

p. Zvonimir Marinović

Piše: p. Ivan Koprek, dekan FFRZ

Intelektualno-duhovni rad na FFRZ-u

Poznato je da je proces uključivanja našega fakulteta na Jordanovcu kao znanstveno-nastavne ustanove u sastav Sveučilišta u Zagrebu, i to pod novim imenom »Fakultet filozofije i religijskih znanosti« (FFRZ), završio već prije 4 godine kada je (29. srpnja 2016.!) tadašnji vicekancelar Fakulteta i provincial HPDI-ja o. Ante Tustonjić, potpisao ugovor sa Sveučilištem. Od tada je FFRZ postao sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, koja je ustrojena i djeluje u skladu s vlastitim Statutom što ga je prihvatio Senat Sveučilišta u Zagrebu, a usklađen je s državnim i akademskim aktima RH.

Kao crkvena institucija FFRZ djeluje u skladu s Kanonskim pravom i prema najnovijim naputcima apostolske konstitucije »Veritatis gaudium« pape Franje. U veljači ove godine dobili smo od Kongregacije za katolički odgoj potvrdu naših revidiranih i sa spomenutom konstitucijom usklađenih Statuta. Uključenjem u Sveučilište za nas je zapravo započeo velik posao.

Na temelju trajno vrijedne filozofske baštine, a imajući u vidu i novija filozofska i znanstvena istraživanja, naš fakultet nastoji gajiti i unapređivati filozofske i religijske studije u svrhu dubljega razumijevanja čovjeka, promicanja filozofsko-religijske refleksije te dijaloga s današnjim svijetom. Tako svi mi koji smo uključeni u rad na Fakultetu nastojimo sustavno povezivati polje filozofije s interdisciplinarnim poljem religijskih znanosti. Na poseban način pokušavamo njegovati i unapređivati studij religijskih znanosti (znanosti o religijama, u interdisciplinarnome polju humanističkih znanosti!) – jedinstven studij u

Hrvatskoj – koji obrađuje religijsku problematiku sa svrhom boljega međusobnoga razumijevanja u multikulturalnom i multireligijskom društvu.

Osim toga, mi (subraća isusovci, drugi redovnici i sve brojniji laici koji su naši zaposlenici) na Fakultetu nastojimo proučavati odnos znanosti i vjere, zapravo razvijati dijalog među njima, kao i dijalog između duhovnosti i svjetovnosti. Na to je usmjerен sav naš rad i angažman. U tome smislu razvijamo nove jedinice fakulteta (centre, institute ili slično) radi dubljega proučavanja pojedinih aspekata filozofije i religije te radi dijaloga s različitim područjima života (znanstvenim, gospodarsko-socijalnim i drugim), nastojimo proširivati interdisciplinarnu suradnju sa znanstvenicima i sa znanstvenim, obrazovnim i drugim ustanovama u zemlji i svijetu. Kao takvi od sveučilišne smo zajednice sve više dobro »viđeni« i cijenjeni.

Uz redovita predavanja povremeno organiziramo različita događanja kao primjerice »Dan međureligijskoga dijaloga«, »Dan filozofije«, »Dan otvorenih vrata«... U tijeku je osmišljavanje i ostvarivanje programa cjeloživotnog obrazovanja za druge skupine različitih stručnjaka koji žele na Fakultetu steći temeljne/dodatne filozofsko-religijske kompetencije.

U posljednje vrijeme intenzivnije nastojimo ostvariti suradnju s našim (isusovačkim) inozemnim institucijama (već gotovo 3 desetljeća surađujemo sa Sveučilištem u Innsbrucku!). Prije dvije godine postali smo članica Kirchennetworka – mreže isusovačkih fakulteta i sveučilišta. U svibnju ove godine ostva-

■ Zgrade FFRZ na Jordanovcu u Zagrebu

riili smo suradnju s našim (isušovačkim) *Scranton sveučilištem* iz Pensilvanijske (SAD). Ovoga smo semestra na dva tjedna trebali ugostiti 15-tak njihovih studenata, ali smo, zbog nastale situacije s korona-pandemijom, morali odustati od toga i suradnju (zapravo predavanja za njihove i naše studente) »odraditi« *on-line*.

Fakultet na svim studijima (prediplomskim, diplomskim i doktorskim) trenutačno ima nešto manje od 300 studenata. Kao i mnogi srođni fakulteti humanističkoga usmjerenja u nas i u svijetu imamo svoje brige, turbulencije ili probleme... Ipak, znanje koje prenosimo studentima i vrednote koje im posredujemo, one koji kod nas završe svoj studij čine sposobnima primijeniti ih na različitim područjima. Tako su naši bivši studenti na različitim poslovima i pozicijama. U kontaktu smo s mnogim našim alumnima koji nose lijepo uspomene na vrijeme svojega studiranja na Jordanovcu.

Poznato je da je korona-kriza zaustavila visoko obrazovanje kakvo poznajemo, kao uostalom i gospodarstvo, poduzetništvo, ali i slobode i živote ljudi širom svijeta. Škole i fakulteti su se zatvarali, a nastava se, s manje ili više uspjeha i angažmana profesora, provodila virtualno. Tako i na Jordanovcu. Rad stručnih i ostalih službi jednako je tako funkcionirao primjereno okolnostima – bez većih poteškoća.

U ožujku se u Zagrebu dogodio i potres koji je mnogo toga dodatno »protresao«. Materijalno i duhovno. Na mnoge pothvate, planove i projekte trebalo je staviti, da tako kažem, »crvenu naljepnicu« – tj. prekrižiti ih – barem na neko vrijeme. Trebalo je mnogo toga posložiti i prilagoditi nastaloj situaciji. Nešto i materijalno popraviti i obnoviti. U potresu je sama zgrada fakulteta pretrpjela poprilično štete. Dobrano su napuknuli pregradni zidovi u kabinetima i predavaonicama. Stradalo nam i postrojenje za rashlađivanje. Bogu hvala, sanacijski radovi (u planu su i neke dodatne prostorne promjene u zgradi!) sada su već pri završetku.

Koliko nam je moguće pripremamo se za skorašnje normalno (ne - normalno!) poslovanje i za novu akademsku godinu. Upisi novih studenata su pred vratima. Kao i svi humanistički fakulteti ne očekujemo »navalu«, ali se nadamo da će nam se ipak javiti poneki brukoš. U tom smislu pripremili smo promidžbene materijale koji su vidljivi na web-stranici Fakulteta (ona će ovih dana biti redizajnirana!), ali i u dnevnom tisku (dobrotom dobrih ljudi i prijatelja Fakulteta!).

To je, ukratko, naš rad koji je jamačno svojevrsni, ali pravi pastoral.

Piše p. Antun Volenik

50. OBLJETNICA OBITELJSKOG CENTRA FFRZ-a 1971. – 2021.

Obiteljski odjel FTI-ja DI osnovan je prije 50 godina, 11. lipnja 1971., a prvi mu je pročelnik bio o. Josip Weissgerber. Već 19. listopada 1971. u Palmi počinje s radom večernja škola Obiteljskog odjela FTI-ja s prvom skupinom studenata. Studij je trajao 4 semestra, a na njega je tada bilo upisano oko 80 studenata. Za one koji nisu mogli polaziti redovita predavanja organizirana je Obiteljska ljetna škola zamišljena kao skraćeni tečaj Obiteljskog odjela, a održana je prvi put na Fratrovcu u Zagrebu od 21. do 25. kolovoza 1972. Iz tog odjela FTI-ja nastao je sadašnji Obiteljski centar FFRZ-a.

Ovdje ćemo kratko prikazati rad Obiteljskog centra FFRZ-a u posljedne dvije godine na osnovi nekoliko specifičnih programa i sadržaja.

Savjetodavni i terapeutski rad provodim osobno kao edukant Integrativne psihoterapije pod supervizijom tijekom dvije posljednje akademske godine.

Bliža suradnja ostvarena je s vlč. Josipom Bošnjakovićem koji, među ostalim vodi Obiteljska savjetovališta Osječko-đakovačke nadbiskupije te sa psihologinjom i psihoterapeutkinjom Nikolinom Essert koja je uključena i u neke druge projekte na crkvenoj razini.

Istraživački i znanstveni rad

Tijekom prošle godine provedeno je pričinjeno opširno kvantitativno transverzalno istraživanje s više od 400 ispitanika pod nazi-

vom »Analiza različitih aspekata partnerskih odnosa kod polaznika zaručničkih tečajeva«. Pritom je ostvarena suradnja sa Studijem socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, s prof. Majom Laklijom i prof. Slavicom Blaženkom Kokorić. Iz tog istraživanja planirano je nekoliko znanstvenih članaka od kojih je jedan u procesu recenzije.

Također smo u sklopu projekta koji je podržalo Sveučilište nazočili velikom znanstvenom skupu *Droge i ovisnosti* koji je organizirao vatikanski Dikasterij za cjeloviti razvoj čovjeka.

Suradnje

Ostvarena je i šira suradnja s udrugom Logos edukacije koju, uz suradnike, vodi profesorica s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. Katarina Aladrović Slovaček. Riječ je o edukaciji pod nazivom »Teški razgovori« kroz nekoliko modula po principu grupne dinamike. Nekoliko drugih zajedničkih projekata sada je na čekanju zbog korona-krize.

Također je ostvarena suradnja s Uredom za zdravstvo Grada Zagreba koji vodi dr. Vjekoslav Jeleč, sada mnogima poznat kao osoba koja izvještava o stanju epidemije u gradu Zagrebu. S njegovim suradnicama, osobito Antonelom Runje, prof., ostvarena je suradnja u projektu i na 4. znanstveno-stručnom simpoziju »Mladi i mentalno zdravlje: Slušam te«, koji je održan u »Štamparu« u studenome 2019.

Potpore u društvu

Svima je poznato da je danas problem bihevioralnih ovisnosti (kao što su kocka, pornografija i slično) jednak težak i razaraju-

ći fenomen kao što su i one »tradicionalne« poput alkohola ili psihоaktivnih tvari. Po principima programa 12 koraka (programu koji su proširili njegovi osnivači – *Anonimni alkoholičari*) ponuđena je mogućnost grupnog rada i podrške.

Obiteljska ljetna škola

Ove godine, od 15. do 22. kolovoza, pod naslovom *Komunikacija i teologija tijela* održana se 49. Obiteljska ljetna škola u suradnji s Kursiljom na otoku Krapnju kod Šibenika. Ohrabreni velikim odazivom prošle godine te objektivnim prednostima (mnogo više dana, mnogo više rada u grupama, dobar omjer rada na sebi i stjecanja novih znanja uz odmor i obiteljsko druženje) škola je i ove godine uspješno održana unatoč »problemima« s koronom.

Perspektive

U svojem se radu nastojimo držati nultoga etičkog pravila koje nam je ostavio još stari Hipokrat – *primum non nocere – najprije ne naškoditi* – svjesni kompetencija i granica, s jedne, te nastojanja usklađivanja sa zahtjevima Zakona o psihoterapiji koji je nedavno donesen, s druge strane. Također, potaknuti inicijativom koju su zajedničkim snagama donijeli Ured za zaštitu zdravlja studenata Sveučilišta u Zagrebu te Povjerenstvo za zaštitu mentalnog zdravlja djece i mlađih Grada Zagreba (povezano s projektom koji gore opisan) u perspektivi je jačanje savjetodavne uloge Centra jer Sveučilište sugerira svim svojim sastavnicama osnivanje ili jačanje takve ponude za svoje studente.

■ 100. OBLJETNICA SMRTI O. ERIKA BRANDISA ■

LEGENDARNI PROFESOR I GLASOVIT PRIRODOSLOVAC

Prvi isusovac koji je nakon obnove Vrhbosanske nadbiskupije dospio u Bosnu bio je o. Erich von Brandis (Erik Brandis), legendarni profesor Travničke gimnazije i glasovit prirodoslovac.

Rođen je 30. travnja 1834. kao »grofovski sin« u dvorcu Betnava (njem. *Windenau*) između Maribora i Graza. Zanimljivo je da je u novicijat 1855. stupio sa završenim studijem prava, koje je studirao u Innsbrucku i Louvianu. Za svećenika je zaređen 1862., a teološke studije završio je u Innsbrucku 1863. Radio je najprije u Kaloči (Mađarska), pa u Kalksburgu pokraj Beča, potom opet u Kaloči, u Kapornaku (Mađarska), u Zagrebu te naponosljetu u Bratislavi i u Trnavi (Slovačka). Nakon austrougarske aneksije Bosne i Hercegovine dobio je zadaću izvidjeti gdje bi Družba Isusova mogla otvoriti svoju kuću pa preporučuje Travnik. U toj je misiji od početka 1882. okupljaо je prve učenike, a gimnazija je počela djelovati školske godine 1882./83. Potkraj te godine otišao je u Galiciju, ali se već 1884. vratio u Travnik.

Predavao je prirodopis, a po potrebi fiziку, kemiju, matematiku i zemljopis. Osim njemačkoga i latinskoga, govorio je i pisao hrvatski, slovenski, slovački, poljski, mađarski i talijanski, a služio se francuskim i engleskim.

Godine 1884. otvorio je na gimnaziji prirodoslovni kabinet i u njega počeo sabirati biljke i životinje, fosile, rude i minerale. Svake je godine pješice obilazio mnoge krajeve, otkrivajući i mnoge endemske biljke i životinje. »Otkrio je neke nove biljne vrste koje su botaničari okrstili njegovim imenom. Iako se neki nazivi u sistematici nisu održali, neke druge nove vrste, varijeteti ili križanci, održa-

O. Erik Brandis D. I.

le su se ili se bar spominju kao sinonimi« (J. Balabanić), npr. vlašićka ruža – *Rosa brandisi* Keller. Prikupio je gotovo kompletну floru Travnika i njegove okolice, posebno s planine Vlašića. Proučavao je i floru okolice Livna, Tomislavgrada i Ljubuškoga, biljni svijet Raduše, Trebevića, Biokova, okolice Foče i Gacka. Prikupljaо je i alge, koje je slao na obradu tada uglednomu poljskomu algologu Romanu Gutwinskому, te lišajeve, mahovine i gljive, kako europske, tako i gljive iz Kalifornije i Brazilia.

Brandisov herbar

Botanička zbirka gimnazije, poznata kao Brandisov herbar, bila je i do danas je polazište istraživačima bosanskohercegovačke flore i vegetacije. Zbog opasnosti od propadanja herbar je početkom pedesetih godina iz Travnika prenesen u sarajevski Zemaljski muzej, gdje je i danas, a sadržava 13 013 biljaka. Osim bilja, prikupio je i vrlo vrijednu zoološku, mineraloško-petrografsку i paleontološku građu. U prirodoslovnim zbirkama tisuće su

primjeraka kornjaša, tvrdokrilaca. Važne su zbirke eruptivnoga i taložnoga kamenja iz Bosne i Europe. O svemu tome objavljivao je iscrpne članke u svjetskim stručnim časopisima. Pisao je i o geologiji i stratigrafiji središnje Bosne. Skupio je golemu knjižnicu časopisa i knjiga te održavao brojne veze sa stručnjacima iz Europe i Amerike. U vrijeme kad se darvinizam iskorištavao u propagandi za širenje materijalizma i ateizma, u svojim se predavanjima argumentirano kritički odnosio prema Darwinu.

Iako radnih i umnih kapaciteta koji su uvelike nadmašivali gimnazijski rad, predano je radio kao profesor i odgojitelj, pa u osobnim bilješkama zapisuje: »Moje zanimanje u mnogočem čini se priprosto i dosta neugledno, ali ipak iziskuje puno truda i strpljivosti. Neka! To je moj dio što mi ga je Bog dao.« A jedan od njegovih đaka, dr. Ljubomir Maraković, koji će također postati glasovit profesor te ugledni književni i kazališni kritičar, u svojim sjećanjima piše: »Sve je natkrilio pok. o. Brandis, već i radi svoje dugovječnosti, ali i radi upravo legendarne neobičnosti svoje pojave i značaja. Da je bio neobično učen, to je znalo u Travniku svako dijete...; da je... bio i neobično dobra srca, to su također svi znali. (...) ... đaci koji su ga znali i iz ispovjetaonica, donekle su... mogli naslućivati neobičan čar njegove ličnosti kao duhovnog oca i prijatelja.« Maraković zaključuje da je taj naturalizirani Hrvat »na sreću i na spas zemlje koja mu je bila strana... žrtvovao daleko više nego li tisuće njezinih rođenih sinova«. A koliko je Brandis volio Bosnu i Hrvate, može očrtati

■ Travnička gimnazija iz doba o. Erika Brandisa

nekoliko riječi iz njegova dnevnika: »Prikazujem se Blaženoj Djevici Mariji i Presvetom Srcu Isusovu za ovaj ostavljeni narod. (...) Volim biti siromašan i nevoljan među narodom, čijim jezikom još potpuno ne vladam, nego li s katedre predavati u Bratislavu, u Beču ili u Pešti. Dao Bog, svjedočile ove moje riječi i poslije moje smrti za moju ljubav k hrvatskom narodu.«

Ugled za travničku gimnaziju

»Na osnovi svega što smo iznijeli proizlazi da je o. Brandis kao profesor bitno pridonio velikom ugledu što ga je travnička Nadbiskupska velika gimnazija s pravom uživala. Svojim prirodoslovnim radom stvorio je čvrstu osnovu za floristička, vegetacijska i donekle zoološka proučavanja Bosne i Hercegovine« (J. Balabanić). Umro je 3. siječnja 1921. i pokopan je na groblju Bojni. Grad Travnik jednu je ulicu (pokraj rijeke Lašve, nedaleko od gimnazije) prozvao po njemu.

dr. sc. Vladimir Lončarević

90. OBLJETNICA RADIO VATIKANA

Članak br. 6. Lateranskih ugovora sklopljenih između Svetе Stolice i Italije 11. veljače 1929. određivao je, da se Italija pobrine za izravno telefonsko, radio-telegrafsko i radio-telefonsko povezivanje Vatikana s drugim državama. Usred ovih radova u Vatikanu jedna od prvih želja Pija XI. bila je da svoju državu opremi radiostanicom, tim novim sredstvom komuniciranja i kao konkretni znak samostojnosti i neovisnosti o bilo kojoj strani.

Zanimljivo je da se ideja o radiostanici u Vatikanu pojavila prije potpisivanja Lateranskih ugovora jer je tadanji predsjednik Papinske akademije znanosti, isusovac p. Giuseppe Gianfranceschi, uputio još 25. srpnja 1925. vlastoručno pismo u kojem je iznio zamisao o radijskom odašiljaču u Vatikanu.

Već 11. lipnja 1929., samo četiri dana nakon ratificiranja Lateranskih ugovora, papa Pio XI. primio je u audijenciju talijanskog fizičara, nobelovca Guglielma Marconija (1874-1937.). On je pregledao teren buduće radiostanice. Da bi to bilo omogućeno, 18. studenog 1929. sklopljen je dodatni ugovor između Vatikana i Italije o pridržavanju svih međunarodnih odredaba na području radio-telegrafskih i radio-telefonskih usluga te određeno, da Vatikan sam izgradi svoja postrojenja a talijanska država će mu u tu svrhu dati 500.000 lira.

Marconi je prihvatio papinu ponudu i sagradio radiostanicu za manje od dvije godine. Za tu prigodu izgrađena je mala zgrada na vrhu vatikanskog brežuljka, u koju je smješten odašiljač za kratke valove koji je radio samo na dvije valne dužine: na 19,84 metra odnosno 5960 kHz i 50,26 metara odnosno 15.120 kHz, srednje snage od 12 kW. Prvim njezinim upraviteljem 21. rujna 1930. imeno-

■ Pio XI. na otvorenju RV 1931.

van je isusovac O. Giuseppe Gianfranceschi (1875-1936.). Tako je već od samog svog osnutka 1931. po izričitoj želji pape Pia XI. Družba Isusova preuzeila vodstvo Radio Vatikana. Bit će to u ono doba najmoćnije sredstvo da se glas Pape čuje svijetom.

Papa je na dan otvaranja vatikanske radio stanice 12. veljače 1931. najprije na ulazu otkrio spomen ploču, obišao je odašiljače i uputio prvi brzovaj svijetu: "In nomine Domini, Amen". Potom je ušao u prostorije, gdje je u pratinji Marconija, p. G. Gianfranceschia te prisutnih kardinala najprije uključio struju a potom i odašiljače. Vidljivo ganut trenutkom G. Marconi je najavio papin govor: „Najveća mi je čast najaviti da će za par trenutaka prvosvećenik Pio XI. otvoriti radiopostaju Države Vatikanskoga Grada. Elektromagnetski će valovi kroz prostor u cijeli svijet ponijeti njegovu riječ mira i blagoslova. Oko dvadeset stoljeća Rimski je prvosvećenik nastojao da se čuje riječ božanskog učiteljstva u svijetu; no ovo je prvi put da se njegov živi glas može istodobno čuti na cijeloj zemljinoj površini.“

Točno u 16 sati i 49 minuta 12. veljače 1931. godine Pio XI. je prvi put progovorio na radiju i njegov se glas mogao čuti širom svijeta. Gogovorio je latinski smatrajući ga općim

jezikom Crkve. Govor je sam pripravio obogaćujući ga brojnim navodima Svetog Pisma: „Mi koji smo po tajnovitom Božjem nacrtu naslijedili Apostolskog prvaka čiji je nauk i propovijedanje po Božanskoj zapovijedi namijenjeno svim narodima i svakom stvorenju, budući da se prvi možemo okoristiti s ovog mjesto divnim Marconijevim izumom, obraćamo se najprije svim stvarima i svim ljudima...“ „Poslušajte o Nebesa, što će reći; čuj zemljo riječi mojih usta. Poslušajte i čujte o daleki narodi“- govorio je papa uzvišenim stilom poput patrijarha Starog zavjeta. Bio je to prvi govor Urbi et Orbi - Gradu i svijetu.

Hrvatski program Radio Vatikana

U doba komunističke diktature na hrvatskim prostorima (1945.-1990.) osjetila se potreba da Vatikanski radio emitira i na hrvatskom jeziku. Poradio je na tome ondašnji rektor Zavoda sv. Jeronima u Rimu mons. Juraj Madjerac, zauzevši se u tom smislu kod Državnog tajništva Vatikana. Prema do sada dostupnim podacima, prvi hrvatski urednik bio je prof. Ljubo Wiessner a emitiranje stalnog programa na hrvatskom jeziku počelo je u nedjelju 21. prosinca 1947. Hrvatski program u početku vode dijecezanski svećenici koji su se tada nalazili Hrvatskom zavodu Sv. Jeronima: Vjekoslav Dabović, Pavao Jesih i dr. Ivan Tomas.

P. Stjepan Tumbas bio je prvi hrvatski isusovac koji je vodio tzv. Hrvatsku sekciju

RV. Imenovan je na dužnost urednika 3. lipnja 1962., nakon što je svećenik mostarsko-duvanjske biskupije dr. Ivan Tomas, urednik od 1954. g. smijenjen na politički pritisak jugoslavenskih vlasti. Bile su to godine Drugog vatikanskog sabora i na Hrvatskom programu RV po prvi put su slušatelji u domovini mogli čuti glas naših biskupa, tada koncilskih otaca.

P. Egon Josip Scheibel će 19. lipnja 1964., zamijeniti na RV p. S. Tumbasa. Upravo je p. Scheibel stvorio širok krug stalnih vanjskih suradnika i prilagodio Hrvatski program RV pravilima novinarske struke. Zanimljivo je u tom pogledu i to, da je upravo on prvi na RV uposlio žene i dao im ravnopravnu ulogu u spikeriranju. Do tada su se na RV smjeli čuti isključivo muški glasovi. U to je vrijeme Hrvatski program RV svakodnevno emitirao 15 minuta na hrvatskom jeziku u 19.00 sati i imao veliku slušanost među hrvatskim katolicima u domovini i svijetu.

U proljeće 1981. na mjesto urednika RV dolazi p. Josip Antolović i od tada se nastavlja niz urednika: pp. Božidar Nagy, Vatroslav Halambek, Jure Antunović, Krešimir Djaković, Siniša Štambuk...i sada Ivica Hadaš.

Vatican News

Radio Vatikan praktično više ne postoji u nekadašnjem obliku. Od 1. siječnja 2017. samo je dio sustava multiplatforme Vatican News koja je novi informativni sustav Svete Stolice i nije pod vodstvom Družbe Isusove. Sve je započelo 27. lipnja 2015. godine objavom motuproprija pape Franje kojim je ustavljeno Tajništvo za komunikaciju, novi dikasterij Rimske kurije. Vatican News slijedi ideju jednostavne digitalne konvergencije odgovarajući na nove tehnološke mogućnosti i neslućeni razvoj društvenih mreža. Svoj izraz i međudjelovanje pronalazi na višejezičnoj, višekulturalnoj, višekanalnoj i multimedijalnoj platformi kojoj se može pristupiti danas s raznih ljudima dostupnih uređaja.

Ema Vesely i Tonči Trstenjak

MLADA MISA P. HRVOJA JUKE

P. Hrvoje Juko zareden je za svećenika u Mariji Bistrici, 20. lipnja 2020., a u nedjelju 12. srpnja proslavio je mladu misu u rodnoj Župi sv. Nikole Tavelića u Županji (Županija II). Na svečanosti su sudjelovali brojni vjernici mjesne župe i grada, suradnici i prijatelji iz Zagreba i Osijeka, kao i brojna isusovačka subraća, predvođena provincijalom Hrvatske pokrajine Dužbe Isusove p. Daliborom Renićem.

P. Hrvoje Juko rođen je 1990. godine. U Družbu Isusovu stupio je 2009. godine u Splitu. Za đakona ga je u 15. ožujka 2020. zaredio nadbiskup Đuro Hranić u Osijeku.

Moj put do svećeništva

Poziv na posvećeni život počeo sam ozbiljno razlučivati u srednjoj školi. Još sam od malih dana kao ministrant osjetio želju služiti Bogu kao svećenik – no taj je osjećaj dublje i ozbiljnije potvrđen u duhovnim vježbama u svakodnevnom životu koje mi je predložila jedna prijateljica iz župe dok sam bio u gimnazijalnim danima. Relativno sam brzo shvatio da ne želim biti biskupijski svećenik, nego redovnik i nakon razdoblja istraživanja karizmi raznih redova, njihovih utemeljitelja, apostolata i svetaca, činilo mi se da sve upućuje na Družbu Isusovu. Tomu je, zasigurno, pridonio i ljetni kamp Modrave, na kojem sam sudjelovao – bilo kao sudionik bilo kao animator – kroz čitavo srednjoškolsko razdoblje. Konač-

■ Roditeljski blagoslov prije Mlade mise

no, u četvrtom razredu, 2009., javio sam se promotoru zvanja, prošao egzaminaciju i bio prihvaćen u novicijat.

Siguran sam da vam razdoblje novicijata ne moram opisivati. Vjerojatno bi bilo što što bih o njemu mogao reći vrijedilo i za vaša iskustva: bio je lijepo razdoblje intenzivne molitve, bližeg upoznavanja našeg načina života, osobnog rasta, učenja (kroz teže i ljepše trenutke) o zajedničkom životu, sudjelovanja u konkretnim apostolatima tijekom eksperimentirana itd. U svakom slučaju, duboko sam zahvalan na tom razdoblju života i redovništva te potvrde odgovora na poziv Vječnoga Kralja. Pod vodstvom p. Stipe Balatinca položio sam zavjete na blagdan sv. Roberta Bellarmina i nastavio formaciju na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu.

Studij filozofije bilo je radosno razdoblje i užitak. Tko ne bi volio Platonove dija-

logie ili Aristotelovu (ako ne baš ladanovsko izdanje Metafizike, onda barem) Etiku? Koga ne bi zanimala logika? Tko ne bi htio znati što znači znati? Takva su, uglavnom, bila barem moja unutarnja stanja. Osim filozofskog promišljanja, bilo je to vrijeme stavljanja u praksi duhovnih pouka iz novicijata, stvaranja prijateljstava s drugim studentima koja traju sve do danas te prva dugotrajna, stabilna iskustva malih apostolata – rad s mladima na Jordanovcu, sa štićenicima sestara Majke

Terezije u Jukićevoj, sa studentima na fakusu... Božićne su predstave uvijek bile poseban izazov i uvijek bile osobita radost. Zahvalan sam svim profesorima i formatorima iz tog razdoblja života, osobito patrima Reniću i Šujeviću.

Magisterij na Radiju Vatikan bio je velika promjena: očita promjena okoline, države i svakodnevnog jezika, ali i niza manje očitih mijena.

Novinarsko-prevoditeljsko-tehničko-archivarski... rad u Hrvatskoj sekциji Vatikanskog radija katkad je, doduše, znao biti zamoran, ali (uz sreću koju su u njega unosili naši suradnici i drugi zaposlenici) bio je vrlo korištan: u pogledu novih spoznaja (»Aha, tako u praksi funkcionira novinarski posao«; »Aha tako u praksi funkcionira Vatikan« itd.), kao i glede potvrđivanja – kroz novi oblik svakodnevice – redovničkog predanja Kristu. Osobito mogu zahvaliti p. Siniši Štambuku, koji mi je tijekom tih dviju godina bio voditelj rada na Radiju, te patru – sada kardinalu – Micha-

elu Czernyju koji mi je tijekom magisterija bio duhovna pomoć, izvor mudrih i praktičnih savjeta te, jednostavno, prijateljska potpora.

Studij teologije nastavio sam na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Razmišljajući o tom razdoblju, mislim da bih istaknuo iznova otkrivenu ljubav prema crkvenim ocima – bilo u prijateljevanju s njima kroz njihove originalne tekstove bilo u prijateljevanju s njima u molitvi i klanjanju istom učitelju: Isusu Kristu, čije su otajstvo tako pomogli razjasniti. To je bilo i razdoblje živog upoznavanja liturgijske baštine Crkve, osobito u njezinu bizantskom izričaju. Živo su mi u sjećanje upisana uskrsna bdjenja u Russicum ili liturgije pretposvećenih darova u crkvi sv. Sergeja i Bakha. Zanimljiva stvar koju sam primijetio jest da sam se uvijek vrlo dobro slagao s istočnim katolicima. U svakom slučaju, trajno sam zahvalan na primjeru, pomoći, potpori te duhovnom i intelektualnom uzoru izvanrednih isusovaca koje sam upoznao u tom razdoblju: p. Andrija Hlabšea, p. Josepha Carole, p. Sama Conedere i drugih čija su imena Gospodinu znana.

Nakon teologije, vratio sam se u domovinu (na povratnom putovanju, moram priznati, svakim kilometrom bliže Hrvatskoj, srce mi je bilo sve veće. Počeo sam raditi kao vjeroučitelj u Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji u Osijeku. Subraći u kući ovo sam vjerojatno više puta rekao, no mislim da mi u isusovačkom životu nigdje nije bilo tako lijepo kao sada u Osijeku. Vrlo sam sretan što mogu raditi s mladima i našim učenicima i studentima u SKAC-u: što je zajednica dobra, razumna i spremna na šalu; što je Osijek grad po

mjeri – ne prevelik, ali dovoljno velik da imaš sve. Zahvaljujem Božjoj providnosti što me je pripustio prvome stupnju svetog reda upravo ovdje te učinio svećenikom u našem nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici.

Gotovo svi znate kako je organizacija velikog događaja poput mlade mise stresna stvar. U tome su najveći teret za mene preuzeli roditelji Anto i Mandika, uz pomoć župnika Marka Peuliša i dobrih župljana Županje. No više od bilo kakvih praktičnih stavki, brinula nas je konstantna sjena korona virusa. Više je puta, nakon slabo prospavanih noći, svima nama došlo da to jednostavno otkažemo i ... fajrunt. No, uz odobrenje nadbiskupa Hranića i uz pridržavanje propisanih mjera, mlada je misa na kraju – *laus Deo – Bogu hvala!* – održana. Ljudi su mi rekli kako im je osobito bio dirljiv trenutak predavanja manutergija mami, odnosno prve ispojedničke štole tati. Zahvalan sam propovjedniku, p. Bojanu Bijeliću, svima koji su na misi sudjelovali te Gospodinu što je sve prošlo – sada je jasno – bez neželjenih epidemioloških posljedica.

To su misli koje mi padaju na pamet dok gledam unatrag s aktualnog prostorno-vremenjskog vidikovca. Mislim da je motiv koji u svemu tome prepoznajem milost Božja na kojoj mogu samo biti zahvalan.

Preporučujem se u vaše molitve, da Gospodin po svojemu providnosnom naumu ovu vrlo nedostojnu materiju učini svećenikom po srcu Isusovu.

p. Hrvoje Juko

■ VIJESTI IZ DRUŽBE ISUSOVE ■

Zadnji zavjeti četvorice hrvatskih isusovaca

Polaganjem svečanih zavjeta svoju isusovačku formaciju završila su ove godine četvoricu naših otaca: Antun Volenik, Damir Kočić, Smiljan Miličević i Ivan Ike Mandurić.

Isusovački zavjeti polažu se nakon završetka duge formacije, specijalnih studija i posebnoga duhovnog programa koji se naziva trećom probacijom.

P. Antun Volenik, docent na FFRZ-u i predstojnik Obiteljskog centra FFRZ-a, rođen 1972. u Kneževu u Baranji, u Družbi je Isusovoj od 1991., a svećenik od 2001. Položio je svoje zadnje zavjete na blagdan Blažene Djevice Marije Kraljice Družbe Isusove, 22. travnja u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu u Zagrebu.

U četvrtak, 21. svibnja 2020., na svetkovinu Uzašača Gospodinova, pod sv. misom u dvorani uz baziliku Srca Isusova u Zagrebu, svećane je zavjete položio je p. Damir Kočić iz Goričana u Međimurju. Rođen je 1981., u Družbu Isusovu je stupio 2000. g., a za sveće-

■ p. Damir Kočić

nika je zaređen 2009. Duhovnik je Akademskog zbora „Palma“ i voditelj projekta obnove od potresa stradale bazilike.

Na Tijelovo, 11. lipnja, za mise u dvorištu bazilike Srca Isusova u Zagrebu zadnje je zavjete položio p. Smiljan Miličević. Rođen je 1972. u Bročancu kod Posušja u Hercegovini. Stupio je u Družbu Isusovu 2004., a za svećenika je zaređen 2011. Sada obavlja službu ekonoma i župnog vikara u isusovačkoj rezidenciji i Župi sv. Petra u Beogradu.

■ p. Antun Volenik (u sredini)

■ p. Smiljan Miličević

■ p. Ivan-Ike Mandurić polaže zavjete pred provincijalom p. D. Renićem

U kapeli Presvetoga Srca Isusova u Osijeku, 29. rujna, na dan svetih arkandela, p. Ivan Mandurić Ike, položio je svoje svečane zavjete te je time u cijelosti pritjelovljen apostolskom tijelu Družbe Isusove. Rođen je 1962. u Posušju u Hercegovini, u Družbu Isusovu ušao je 1999. nakon sudjelovanja u Domovinskom ratu i studija arhitekture u Splitu. Za svećenika je zareden 2009., a trenutačno je poglavar isusovačke zajednice u Osijeku i kateheta studentske mladeži.

P. Matija Žugaj započeo novicijat DI

Nakon dvotjednog razdoblja kandidature i obavljenih trodnevnih duhovnih vježbi, 30. rujna 2020. svoj je novicijat u Družbi Isusovoj započeo novak-pater Matija Žugaj, do sada svećenik Riječke nadbiskupije. Početak novicijata obilježen je jednostavnim obredom blagoslova i oblačenja redovničke odore te primanjem križa i knjižice redovničkih pravila. Time se p. Žugaj pridružio dvojici novaka koji su završili prvu godinu novicijata i započeli drugu.

Novicijat je pripravničko razdoblje života u Družbi Isusovoj. Traje dvije godine, a posvećen je upoznavanju duhovnosti i povijesti

■ U prvom redu novaci: p. Boris Jozić, p. Matija Žugaj i sk. Ivan Buneta

Družbe i, naravno, upoznavanju Boga i sebe samoga pred Bogom. Ima dosta vremena za molitvu, čitanje, zajednički rad pod vodstvom učitelja novaka.

Najvažnije su 30-dnevne duhovne vježbe koje se redovito obavljaju u prvoj godini novicijata. Na završetku novicijata polažu se jednostavni, ali vječni zavjeti čistoće, siromaštva i poslušnosti u Družbi Isusovoj.

O. Matija Žugaj u novicijat u Splitu studio je 15. rujna 2020. Roden je 1985. u Slavonskom Brodu, a za svećenika Riječke nadbiskupije zareden je 2010. godine. Do ovoga je ljeto bio župnik u Kraljevcima. Ne događa se često da u novicijat stupaju već zaređeni svećenici – koji su prije djelovali u biskupijama, no ove su godine istodobno čak dvojica u novicijatu.

Proslavljeni 105. godišnjica rođenja p. Ante Gabrića

Dan preminuća sluge Božjega p. Ante Gabrića, isusovca, obilježava se 20. listopada 2020. Osobito svečano bilo je ove godine u župi u kojoj je proveo velik dio svojega misionskog života, u Kumrokhaliiju, koji je prozvao Mariapoli, u čast Majci Božjoj u Bengalijskim. Svečanu svetu misu u župnoj crkvi Majke Božje Lurdske predvodio je mons. Shyamal Bose, biskup Baruipura.

■ Hrvatski hodočasnici na grobu o. Ante Gabrića

U povodu 105. obljetnice rođenja p. Gabrića, u Indiji je u veljači 2020. boravila i skupina hrvatskih hodočasnika. Trinaest hodočasnika iz Hrvatske dva je tjedna svoj put usmjerilo stazama p. Ante Gabrića, pod duhovnim vodstvom p. Ante Tustonjića, u organizaciji udruge »Mladi oca Ante Gabrića« iz Metkovića. Sve je bilo prožeto svakodnevnim posjetima mjestima koje je obilazio naš misionar, svjedočanstvima vjernika koji su poznavali p. Gabrića, susretima s biskupima i misionarkama ljubavi te volontiranjem. Njihov dvotjedni boravak u Indiji pokazao je da p. Gabrić – iako je umro prije 32 godine – još živi u srcima i molitvama svih župljana i stanovnika toga misijskoga područja. Stariji su ga se vjernici na proslavi sjećali sa susama, a mladi su rado slušali o njemu. U nedjelju 23. veljače 2020. premijerno je izведен plesno-glazbeni prikaz života o. Gabrića, koji oživljava crtice i scene iz njegova pet desetljeća dugoga misionarskoga života.

Isusovci su Otok Gospe od milosti vratili pod upravu Kotorske biskupije

Vjernici tivatskoga kraja kao i drugih župa Kotorske biskupije, tradicionalno su se

okupili na proslavu svetkovine Velike Gospe na otočiću Gospe od Milosti. Ovogodišnja je proslava protekla u nešto drukčijem ozračju, koje nije uzrokovan samo epidemiološkom situacijom već i činjenicom da se oci isusovci nakon dugog razdoblja od 53 godine upravljanja otokom Gospe od Milosti i župama Bogišći i Krašići, konačno povlače s ovog mjesta i iz Kotorske biskupije.

Svetu misu predslavio je mons. Rrok Gjonlleshaj, apostolski upravitelj Kotorske biskupije u zajedništvu s biskupom u miru, mons. Ilijom Janjićem, te provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isusove p. Daliborem Renićem i drugim svećenicima iz biskupije.

Nadbiskup Gjonlleshaj u propovijedi je govorio o važnosti Marijina uznesenja u životu vjernika te se spomenuo dugogodišnjega djelovanja isusovaca u Kotorskoj biskupiji, izražavajući svoju zahvalnost, kao i žaljenje zbog odlaska, koje je svojevrsno „osiromašenje“ za biskupiju jer se gubi prisutnost jedne redovničke zajednice.

Na kraju svete mise prigodnu je riječ uputio p. Dalibor Renić: „Dolazim i s određenim osjećajem sjete, jer je riječ o jednom rastanku koji je pred nama, a kao i svaki rastanak nosi svoju tugu i, kao što rekoh, sjetu. Pedeset i nešto godina, Družba Isusova,oci Isusovci, upravljaju ovim otokom koji pripada Kotorskoj biskupiji i župama Bogišći i Krašići. Znamo iz iskustva vlastitih obitelji, koliko god smo svjesni da neki član obitelji treba nastaviti nekim dalnjim svojim putem, uvijek su to djeca, a kadšto i drugi, ipak nosimo novitu nostalгиju u srcu, zašto se to treba dogoditi.“ P. Renić je razjasnio kako je odluku Provincije o povlačenju iz Kotorske biskupije, koju je potvrđio i general u Rimu, donesena još prošle godine, prije svega zbog nedostatka isusovaca koji bi se posvetili pastoralnoj brizi u Boki, konkretno svetištu i župama.

Provincijal p. Dalibor izrazio je nadu da će nova uprava otočića učiniti da njegov duhovni potencijal dođe do većeg izražaja, što je u posljednjih dvadesetak godina zbog promje-

na na društvenom i političkom planu unutar države bilo otežano. Provincijal se za zahvalnošću prisjetio isusovaca, svećenika i braće, koji su u protekle 53 godine pastoralno djelovali na otoku Gospe od Milosti i u župama. Bili su to: p. Stjepan Koren (preminuo prošle godine), pok. p. Edomir Ciko, pok. p. Janko Rogina, p. Josip Opat u dvama navratima, p. Pero Janković, također u dvama navratima te časna braća i drugi svećenici. Svi su se oni brinuli o duhovnoj i materijalnoj obnovi otočka, kojega su nakon povratka u ruke Crkve, zatekli potpuno devastirana, a posebno nakon potresa 1979., kada je otok bilo potrebno po drugi put obnoviti. Zahvalu je uputio i dijecezanskim biskupima i svećenicima koji su primili i prihvatali isusovce, te naglasio kako, unatoč prolaznoj naravi redovništva, otok nije napušten od Crkve, jer je mjesna Crkva sa svojim biskupom oduvijek bila nositeljica pastoralnog života.

Kratku zahvalu svima koji su pridonijeli proslavi uputio je i p. Pero Marković, župnik i upravitelj otoka, potaknuvši vjernike da prihvate novog župnika, te je zahvalio svima na vjerničkoj potpori koju je imao tijekom svojeg pastoralnog djelovanja.

Vjernici su se nakon mise zadržali u molitvi pred kipom Gospe od Milosti. Pjevanje je animirao mjesni crkveni zbor.

Autor: Kotorska biskupija

P. Stanko Perica novi ravnatelj JRS-a

Nakon šest godina službe, o. Tvrko Barun potkraj srpnja 2020. prepustio je ulogu ravnatelja Isusovačke službe za izbjeglice – JRS-a u jugoistočnoj Europi subratu o. Staniku Perici. P. Tvrtnko Barun preuzeo je službu ekonoma Hrvatske provincije Družbe Isusove. Od početka rada u Isusovačkoj službi za izbjeglice, koji je obilježila izbjeglička kriza, do danas, p. Tvrtnko ostao je jedan od najvažnijih dionika u nastajanju sustava integracije u Hrvatskoj, promičući poruke pape Franje kao kršćanske i univerzalne uključivosti, gospodarstva, dobrodošlice i podrške. Okupio je stručan i raznolik tim djelatnika i brojnih volontera koji danas djeluju kao najprepo-

znatljivija organizacija u području prihvata, integracije i zagovaranja izbjeglica. P. Stanko Perica, koji se isusovcima pridružio prije deset godina (2010.), neko je vrijeme u civilstvu radio kao pravnik. Završio je teološki studij na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu, a zatim je bio dvije godine ekonom Kolegija na Jordanovcu i kapelan studenata FFRZ-a i FTI-ja.

Odlikanje Reda hrvatskog pletera majci p. Tvrta, Nadici Barun

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović u utorak, 4. veljače 2020. godine, uručila je odličje Reda hrvatskog pletera Nadici Barun za osobite zasluge u promicanju moralnih i društvenih vrednota

u Republici Hrvatskoj. Gospođu Barun, inače majku 12-ero djece, za nagradu je predložio mons. Zlatko Koren, povjerenik za Pastoral braka i obitelji Zagrebačke nadbiskupije.

Gospođa Nadica izjavila je kako ovo odličje pripada svoj njezinoj djeci, snahama, zetovima, unucima i prijateljima jer su je „učinili onakvom kakvom ona jest“. „Nije bilo lako, ali djeca su bila svjesna poteškoća. Sjajno su prihvaćala svoje obveze. Na djecu se ne odlučuje. Djecu smo imali iz ljubavi“, rekla je gđa Nadica Barun.

Nadica Barun rođena je u Zagrebu 1951., majka je dvanaestero djece; triju kćeri: Marije, Zvonimire i Ane te devotorice sinova: Josipa, Ivana, Hrvoja, Trpimira, Tvrta, Domačoja, Mihovila, Krešimira i Branimira. Njih desetero je diplomiralo, od kojih je devetero u braku, a jedan je svećenik. Gospođa je i baka 31 unučadi; najstariji unuk ima 21 godinu, a najmlađa unuka ima tek koji tjedan.

Europski isusovci pozivaju na radikalne promjene i solidarnost

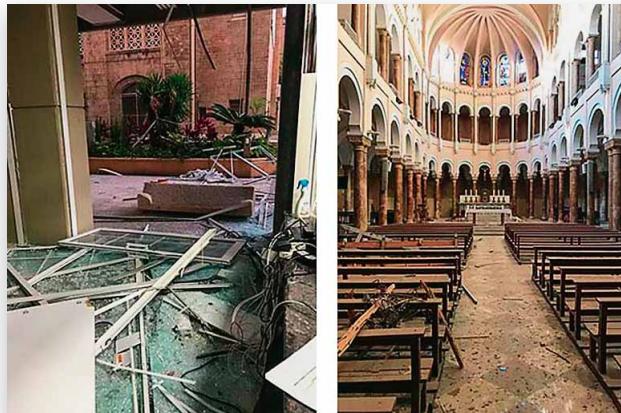
U priopćenju objavljenom 8. svibnja 2020. u Bruxellesu u povodu obiljetnice završetka II. svjetskoga rata i 70. obiljetnice Schumanove deklaracije provincijali 20 europskih isusovačkih provincija upozoravaju Europsku uniju na „egzistencijalnu opasnost” zbog nedovoljne međunarodne solidarnosti u pandemiji koronavirusa, prenosi *Vatican News*.

Isusovci pozivaju članice EU-a da u doba pandemije iskoriste vrijeme za radikalne promjene u gospodarskim, socijalnim i ekološkim pitanjima prema etičkoj i socijalnoj solidarnosti. Smatraju da se treba ponovno promisliti današnji model globalizacije, jer se ovih dana uvidjelo da „ne možemo zdravo živjeti na bolesnom planetu” koji treba djelotvornu solidarnost sa siromašnjima, okolišem i budućim naraštajima.

Isusovački provincijali podsjećaju na viziju pape Franje o „integralnoj ekologiji” koja traži takvu solidarnost i poručuju da se zbog pandemije ne smije razvodniti europsko zauzimanje u tom smjeru, nego upravo intenzivirati nastojanja.

Uvidjeli smo koliko je u praksi složena općeeuropska solidarnost, početkom epidemije koronavirusa manjkalo je solidarnosti prema Italiji i Španjolskoj. Nasreću, Europska unija našla put prema praktičnoj solidarnosti. Uskoro se treba suočiti s gospodarskim i socijalnim izazovima pandemije, što će sa sobom donijeti preraspodjelu sredstava od bogatijih prema siromašnjima, ističu provincijali.

U dokumentu također traže otpuštanje dujava siromašnim zemljama, intenziviranje humanitarne pomoći i suradnje u razvoju – umjesto da se sredstva upotrebljavaju u vojne svrhe, njima se treba koristiti za zdravstvene i socijalne službe, kao i za izbjeglice i tražitelje azila.

Eksplozija u Bejrutu teško oštetila isusovačke zgrade

Utorak, 4. kolovoza 2020., oko 18:00 po lokalnom vremenu, vidjeli smo i čuli vrlo glasnu eksploziju nedaleko od našeg prebivališta. Veliki se crni dim digao u nebo, cijela se zgrada uzdrmala, prozori su razneseni, vrata su se otvorila, lažni strop bio je na podu.

Prizor pustošenja i masovnog uništenja svuda u našoj jedanaest katova visokoj rezidenciji. I zajednica i St. Gregory's College također su teško oštećeni. Hvala Bogu da smo imali samo dvije manje ozljede.

Više od 100 ljudi je poginulo a 4000 ranjeno. Bolnica Hôtel-Dieu de France kojom je upravljalo Sveučilište Svetog Josipa nije prestala liječiti ranjene; u hodnicima su liječnici šivali rane. Zgrade sveučilišta i bolnice teško su oštećene.

Svagdje u Bejrutu vide se razbijeni prozori, ulice prepune stakla, a čuju se samo sirene kola hitne pomoći i šum čišćenja slomljenih prozora. Grad je u šoku. Ljudi su već patili pod težinom vrlo ozbiljne političke i ekonomski krize, pandemije COVID-a 19 koja se širila i na njih se spušta val uništenja i rušenja.

p. Nader Michael SJ

Isusovački pastoral on-line

Skupina hrvatskih isusovaca pokrenula je stranicu *Ignacijska duhovnost*, koja se zasad nalazi na Facebooku:
www.fb.com/iduhovnost

Radi se na tome da dobije vlastitu web-stranicu. Stranica objavljuje vodeni svakonevni egzamen uživo, razgovore i svjedočenja tzv. *murmuracije* i slične duhovne sadržaje, a posreduju duhovno praćenje, napose zdravstvenih djelatnika.

Prvi *on-line* tečaj ignacijskog razlučivanja i odlučivanja, kao nova ponuda stranice *iDuhovnost*, počeo je 27. travnja 2020. Odaziv je nadišao sva očekivanja: prijavilo se više od 450 osoba iz 15 zemalja, dobi od 19 do 74 godine, svih profesija (od sveučilišnih profesora, pravnika i ekonomista, preko policajaca i umjetnika, do vozača i frizera). Broj polaznika ipak se morao ograničiti na 50.

Tečaj se provodi preko videoaplikacije *Zoom* tijekom triju tjedana, dvaput na tjedan po sat i pol. Između susreta sudionici rješavaju predložene im zadatke. Ti su tečajevi nastavljeni i tijekom prošloga ljeta na adresi: <https://www.isusovci.hr/dogadaji/sto-je-bozjava-volja-217200/>

On-line mise u vrijeme potpune karantene prenosile su se svakodnevno iz kapele Rezidencije Srca Isusova u Zagrebu, iz kapele Isusovačke klasične gimnazije u Osijeku i nedjeljom iz župe na Zametu u Rijeci.

radnicima laicima, prvi put na jednome mjestu na moderan način ujedinjuje znanje i praksu duhovnosti sv. Ignacija.

Osim velikoga broja članaka o ignacijskoj tradiciji, portal sadržava poticajne i edukativne videosadržaje, teološke tekstove, meditacije te praktične ignacijske savjete za dinamičan duhovni život. Obraduje pitanje donošenja odluka, duhovne pratnje kao načina življenja Crkve, duhovnih vježbi, kao i dara i vještine razlikovanja duhova. Objasnjava kako se ignacijska duhovnost živi u praksi i upoznaje čitatelje s djelovanjem pape Franje kao suvremenim primjerom primjene poznavanja života i djela sv. Ignacija. Portal je namijenjen svim osobama koje žele podignuti kvalitetu, zrelost i autentičnost svojega duhovnog života, poručuju isusovci.

Pokrenut novi vjerski portal *ignacije.hr*

Portal za duhovnost *ignacije.hr* predstavljen je i pokrenut 30. srpnja, večer uoči spomendana sv. Ignacija Lojolskog, u sklopu proslave Ignacijsa pod nazivom „Prijatelji u Gospodinu” u dvorištu naše bazilike Srca Isusova u Palmotićevu.

Mrežna stranica ignacijske duhovnosti, koju su pokrenuli hrvatski isusovci sa su-

Digitalizacija isusovačke baštine u Hrvatskoj

Svima koji se zanimaju za povijest hrvatskih isusovaca sada je dostupan izvanredni alat za proučavanje, jer se o. Drago Rogina potudio i velikim marom uspio u digitalnom obliku učiniti dostupnima povjesne materijale od izvanredne važnosti.

Do sada imamo digitalizirane kataloge članova i postaja Austrougarske provincije od 1884. g. i Venetske provincije od 1849. Naime, te su dvije provincije u 19. stoljeću pokrивale prostor današnje Hrvatske pokrajine DI.

Od 1913. prvi put izlazi austrijski katalog sa sljedećim naslovom: *Catalogus provinciae Austriae cum Missione Croatiae*. Hrvatskoj su misiji pridružene isusovačke zajednice u Zagrebu, Dubrovniku, Sarajevu, Splitu i Travniku. Godine 1920. prvi put tiskan je samostalni *Katalog viceprovincije Jugoslavije* koji će nositi takav naslov do raspada prve Jugoslavije. Od 1942. pa do danas svake godine izlazi *Katalog hrvatske provincije D.I.* s podatcima o svih članovima i njihovim službama.

Također su digitalizirani svi brojevi našeg najstarijeg mjesečnika *Glasnika Srca Isusova i Marijina* od prvog broja 1892. do danas.

Glasnik Hrvatske pokrajine DI „samo za naše“ *Mali vjesnik*, koji počinje izlaziti već 1917., svakako je neprocjenjivi izvor podataka o hrvatskim isusovcima i njihovu radu.

Konačno ga imamo u digitalnom obliku od prvoga broja do najnovijeg.

GLASNIK

PRESVETOGA SRCA ISUSOVA.

Franjo Venhuda,
Bognik u Sarajevskom polju.

1892.

Tiskal: Benediktinske tiskare u Brnu.

- Prvi broj Glasnika Srca Isusova 1892.

Godine 1985. počinje periodično izlaziti časopis za naše prijatelje *Ignacijev put*. Sada su svi brojevi dostupni i u digitalnom obliku.

Život - Obnovljeni život dostupan je otprije u digitalnom obliku na portalu *Hrčak* od prvoga broja 1919. g. do najnovijeg.

Svi koji traže podatke iz povijesti hrvatskih isusovaca zahvaljujući velikom trudu p. Drage Rogine sada mogu lakše doći do njih. Osim toga, važna je građa za povijest hrvatskih isusovaca sačuvana za buduće istraživače. Šteta što još nije dostupna na internetskim portalima.

■ NAŠI POKOJNICI ■

ADOLFO NICOLÁS, *bivši general Družbe Isusove*

Isusovačka Generalna kurija u Rimu objavila je da je 20. svibnja 2020., u Tokiju, u Japanu, preminuo bivši vrhovni poglavar Družbe Isusove o. Adolfo Nicolás.

Adolfo Nicolás Pachón rođen je 29. travnja 1936. u Villamuriel de Cerrato, Palencia, u Španjolskoj, a u isusovački

novicijat u Aranjuezu stupio je 1953. Godine 1960. poslan je kao misionar u Japan, gdje je studirao teologiju na Sveučilištu Sophia u Tokiju. Za svećenika je zaređen 17. ožujka 1967. Doktorat iz dogmatske teologije postigao je na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu.

Vratio se u Tokio, gdje je poučavao teologiju na Sveučilištu Sophia, bio rektor kolegija, te je 1993. postao provincial Japanske isusovačke provincije. Nakon mandata ostao je u Japanu, radeći pastoralno među siromašnim imigrantima. U međuvremenu je u dvama navratuma obavljaо službe na Filipinima, kao ravnatelj Pastoralnog instituta istočne Azije u Manili i poslije kao predsjednik Isusovačke konferencije provinciala za istočnu Aziju i Oceaniju.

Na 35. generalnoj kongregaciji u Rimu, 19. siječnja 2008. godine p. Nicolás izabran je za generalnog poglavara Družbe Isusove. Naslijedio je p. Petera Hansa Kolvenbacha, koji se nakon 25 godina upravljanja Družbom povukao zbog visoke dobi i zdravstvenog stanja. Izbor je istoga dana potvrdio papa Benedikt XVI. Nedugo nakon izbora, p. Nicolás je za-

počeo restrukturiranje generalne uprave u Rimu, a potaknuo je proces restrukturiranja isusovačkih provincija u raznim dijelovima svijeta. Nastojao je osobito da isusovački odgoj bude priprema za apostolat u svijetu koji se ubrzano mijenja. Imao je radost doživjeti izbor prvog isusovca za Rimskog biskupa te je s papom Franjom održavao srdaćne odnose.

Zagreb i Hrvatsku posjetio je u rujnu 2009. godine, u prigodi 100. obljetnice Hrvatske pokrajine Družbe Isusove.

Drugog listopada 2016., tijekom 36. generalne kongregacije, koju je sam sazvao, njavio je da se povlači iz službe generala, nakon što je navršio 80 godina života. Zatim se vratio najprije u Manilu, na Pastoralni institut istočne Azije, a kad su mu snage popustile pridružio se isusovačkoj zajednici u Tokiju, gdje je preminuo. Pogreb p. Adolfa Nicolása održan je u Tokiju u subotu 23. svibnja 2020. u 17 sati u crkvi svetog Ignacija.

P. Nicolás je, osim materinskog španjolskog, tečno govorio katalonski, latinski, engleski, talijanski, francuski i japanski jezik. Budući da je bio čovjek više kultura, dobro je razumio raznolike potrebe čovječanstva pa tako i zahtjevnost isusovačkog poslanja u njima. Raznolikost je doživljavao kao dar Crkvi, inkulturaciju kao središnji zahtjev samog evanđelja, ali sve u jedinstvu s Petrovim nasljednikom. Na poruku pape Benedikta XVI., 36. generalna kongregacija pod vodstvom o. Adolfa odgovorila je: „Družba Isusova rođena je u Crkvi, mi živimo u Crkvi, Crkva nas je odobrila i služimo Crkvi. To je naše zvanje ... [Jedinstvo s papom] simbol je naše povezanosti s Kristom. To je ujedno i jamstvo da naša misija neće biti 'mala misija', projekt samih isusovaca, već da je naša misija – misija Crkve.“

IVAN FUČEK (1926. – 2020.)

Dana 12. si-
ječnja 2020. u isu-
sovačkoj zajednici
na Fratrovcu pre-
minuo je p. Ivan
Fuček, u 94. godini
života, 76. godini
redovništva i 65.
godini svećeništva.

P. Ivan Fuček

rođen je u Đurđevcu 1. srpnja 1926. u obitelji Antuna i Barbare (rođ. Kudumija), pobožnih ljudi i angažiranih vjernika, kao četvrti od petero braće i sestara. Školovanje je započeo u Đurđevcu, a nastavio u II. klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. Još od dječačkih dana želio je postati svećenik. Zato je 1941. prešao u Nadbiskupsko sjemenište na Šalati.

U Družbu Isusovu je primljen 30. srpnja 1944. Nakon završenih filozofskih i teoloških studija u Zagrebu, za svećenika ga je 30. srpnja 1955. zaredio nadbiskup koadjutor Franjo Šeper.

P. Fuček će nastaviti apostolski rad u domovini, i to kao odgojitelj i profesor. Disertacijom o Jurju Mulihu, isusovačkom pučkom misionaru iz 18. stoljeća, stekao je 1960. doktorat na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Bio je profesor teologije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu.

Godine 1962. imenovan je provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. U svojoj trideset šestoj godini života bio je naj-mlađi provincial među isusovcima. Sagradio je na Fratrovcu velebnu zgradu sjemeništa „Augustin Bea“ koje je počelo s radom 1968. g.

Nakon provincialata o. Fuček je 1969. imenovan rektorom isusovačkog kolegija na Jordanovcu. Kao rektor, započeo je kateheze za mlade laike na jordanovačkoj župi. Iz te skupine studenata koja je poznata pod ime-

nom „Jordan“ potekli su brojni angažirani katolički intelektualci, koji su uvelike nosili buđenje vjere u godinama dolaska demokracije i zauzimali veoma odgovorna mjesta u Republici Hrvatskoj.

Mladi su p. Fučeka potaknuli i nadahнули za pisanje knjiga o životu vjere i kršćanskog morala. Usto je godinama odgovarao na pisma čitatelja o religiozno-moralnim temama u *Glasniku Srca Isusova i Marijina*.

Moralnu teologiju počeo je predavati 1969. godine i otad je postala njegov glavni akademski interes. Godine 1980. pozvan je na Gregorianu u Rimu, gdje će ostati do umirovljenja. Uz profesorski rad mnogo je godina bio duhovnik u Hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu.

Bio je član Međunarodne papinske teološke komisije (1980., 1985.), Bioetičkog centra Katoličkog sveučilišta *Sacro Cuore u Milani*, raznih stručnih udruga i povjerenstava. Posebno je zapažena bila služba teologa Pokorničarne Svetе Stolice, koju je obavljao od 1995. do 2010. godine.

Nakon umirovljenja vratio se u domovinu i bio je član isusovačke zajednice u Opatiji i ujedno je do 2016. duhovnik sjemeništa *Redemptoris Mater* u Puli, odakle je zbog zdravstvenih tegoba premješten na Fratrovac u Zagrebu, u dom za bolesne i stare isusovce, gdje je dočekao smrt.

Objavio je 27 knjiga te više stotina znanstvenih i stručnih radova.

Predsjednik RH Franjo Tuđman odlikovao ga je 1998., a 2010. grad Đurđevac proglašio ga je počasnim građaninom.

Sprovodne obrede na Mirogoju predvodio je kard. Josip Bozanić, uz prisutnost vojnog ordinarija mons. Jure Bogdana, brojnih svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova te pokojnikove rodbine i prijatelja.

SREĆKO CETINIĆ (1929. – 2020.)

U Zagrebu, na Fratrovcu, u srijedu 22. siječnja 2020. preminuo je p. Srećko Cetinić, u 91. godini života, 73. godini redovništva i 63. godini svećeništva.

P. Srećko Cetinić rođen je 9. lipnja 1929. u Blatu na Korčuli. Otac je bio poštanski činovnik pa su se često selili. Tako je Srećko osnovnu školu pohađao seleći se iz Blata na Korčuli u Metković, te u Dubrovnik.

Božji poziv u Družbu Isusova doživio je još u dječačkoj dobi u Dubrovniku, u predvečerje blagdana sv. Ignacija 1942. u sakristiji crkve sv. Ignacija. Poziv je došao preko riječi budućeg mučenika p. Petra Perice: »Sutra je blagdan utemeljitelja Družbe Isusove sv. Ignacija, molite ga za isusovački podmladak u hrvatskom narodu!« Tek poslije sam shvatio – piše p. Srećko – zašto je p. Perica bio tada tako ozbiljan, zamišljen i hladan.

Gimnaziju je započeo u Dubrovniku, a završio na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu god. 1947. Iste godine stupio je u novicijat na Fratrovcu. Studij filozofije započeo je u jesen 1949. na Jordanovcu u Zagrebu, a za svećenika je zaređen u Zagrebu 19. srpnja

1957. Nakon ređenja imenovan je kapelanom u Župi Savski Nart. Poslije je u toj župi proveo devet godina – sve do završetka Domovinskog rata. U dvama razdobljima bio je župnik u Opatiji.

Od 1964. do 1968. živio je u Palmotićevoj te obnašao službe pučkog misionara i urednika *Glasnika Srca Isusova i Marijina*. Od 1973. do 1978. bio je rektor i vjeroučitelj u dubrovačkom sjemeništu.

Godine 1978. u Beogradu postaje kapelan, a zatim i superior. Na službi u Beogradu bio je više puta. Nakon službe u Savskom Nartu god. 1996. opet odlazi u Beograd, te u različitim službama tamo ostaje osam godina. Nakon toga četiri godine boravi na službi u Ohridu, vraća se u Beograd, te ponovno dvije godine provodi u Ohridu i dvije u Beogradu. Godine 2013. premješten je na Fratrovac, gdje je ostao do kraja života.

U svom radu bio je vedar i skroman, temeljit i marljiv. Imao je jasna životna načela, sigurnost i čvrstoću životnih stavova. U radu s ljudima bio je jednostavan i lako je komunicirao sa svima.

Nakon sprovoda na Mirogoju misu zdušnicu u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina predvodio je mons. Mate Uzinić, biskup dubrovački.

STANISLAV KOS (1927. - 2020.)

tva u Družbi Isusovoj.

P. Stanislav Kos rođen je 7. studenoga 1927. u mjestu Buševcu, u Župi Vukovina u Turopolju, u pobožnoj i brojnoj obitelji s dva naesterom djece od oca Josipa i Ane (rođ. Robić). Pučku školu završio je u Buševcu, a gimnaziju u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji na Šalati u Zagrebu. Isusovce je upoznao preko *Glasnika Srca Isusova i Marijina*, čiji je preplatnik bio njegov djed Nikola, a dječak Stanko rado ga je listao i čitao.

U Družbu Isusovu stupio je 1944. Dovršivši drugu godinu studija teologije, pozvan je 1954. na služenje vojnog roka u Donjem Milanovcu, a zatim u Požarevcu u Srbiji. Ondje je 10. prosinca 1955. uhićen, a nakon istrage i procesa, 20. veljače 1956. osuđen je pred Vojnim sudom u Kragujevcu na šest godina strogog zatvora. Njegova krivnja bila je u tome što je pred nekim vojnicima tvrdio da je kard. Stepinac nevin i nepravedno osuđen; što je pred jednim oficirom, koji mu je psovao Boga, prosvjedovao protiv toga i rekao da je za Boga spremam i život žrtvovati, a na pitanje bi li i za socijalizam bio spremam žrtvovati život, odgovorio je da ne bi; što je pred jednim vojnikom tvrdio da će se političke prilike u Jugoslaviji promijeniti.

Polovicu zatvorske kazne proveo je u Srbiji. Četrnaest mjeseci proveo je u okviru ka-

Dana 26. siječnja 2020. blago je u Gospodinu u KBC-u Rebro u Zagrebu preminuo p. Stanislav Kos, u 93. godini života, 75. godini redovništva i 58. godini svećeniš-

žjeničke jedinice sastavljene od zatvorenika koje su smatrali posebno opasnima i koji su radili teže fizičke poslove.

Druge tri godine proveo je u zatvoru Stara Gradiška. Tamo je zatekao petnaest svećenika, među kojima i dvojicu subraće isusovaca: o. Nikolu Maslača i o. Zvonimira Gutala.

Budući da je u zatvoru beskompromisno branio svoje svećeničke i vjerničke ideale, prvih 100 dana bio je bez grijanja i noćio je na daskama koje su bile razmaknute, samo s jednim pokrivačem i sa smanjenim obrokom kruha. Sedamnaest i pol mjeseci proveo je u strogoj izolaciji u samici. Kaznu strogog zatvora izdržao je bez ikakva skraćenja sve do 10. prosinca 1961.

U Zagrebu je nastavio prekinuti teološki studij te, kako sam primjećuje, sa zakašnjnjem od sedam godina 1962. zaređen je za svećenika. Specijalizaciju iz kanonskog prava zaključio je 1971. doktoratom na Gregoriani u Rimu. Otada je, sve do umirovljenja 2002., predavao kanonsko pravo i srodne predmete na FTI-ju u Zagrebu.

Sudjelovao je u prevodenju Zakonika kanona istočnih Crkava, zbog čega je od Križevačke eparhije primio počasni naslov protojereja.

Objavljene su mu knjige *Ženidba u spisima kršćanskih pisaca prvih četiri stoljeća: pravno-moralna prosudba* (2004.) i *Naš najbolji prijatelj* (2011.).

P. Stanko Kos bio je vrstan latinist. Dekret o herojskim krepostima sl. B. Petra Barbarića u prijevodu p. Kosa objavljen je u *Acta Apostolicae Sedis*.

Sprovod p. Kosa bio je u četvrtak 30. siječnja 2020. na Mirogoju u Zagrebu.

JANKO ROGINA (1944. - 2020.)

P. Janko Rogina preminuo je blago u Gospodinu u isusovačkoj zajednici na Fratrovcu u Zagrebu, 3. svibnja 2020., u 76. godini života, 58. godini redovništva u Družbi Isusovoj i 46. godini svećeništva.

P. Janko Rogina rođen je 7. studenoga 1944. u Zlataru u obitelji sa sedmoro djece. Odrastao je u obitelji koja je u novijem vremenu dala čak 7 svećenika, među kojima su i dva njegova nećaka.

Nakon završene osmoljetke 1960. Janko se odlučio za odlazak u sjemenište. U novicijat Družbe Isusove stupio je 14. kolovoza 1962. Studij filozofije i teologije pohađao je na FTI-ju u Zagrebu, a za svećenika je zaređen za Petrovo 1974. Dvogodišnji studij duhovnosti nastavio je na Gregoriani u Rimu.

Nakon treće probacije u Triuggiu u Italiji, radio je kao prefekt đaka u Dubrovniku, a 1977. imenovan je župnikom na Otoku Gospe u Boki kotorskoj. To će ga, stjecajem okolnosti, obilježiti za cijeli život.

Na sam Uskrs 15. travnja 1979. u 7:20 h, dok se spremao na jutarnju misu, doživio je snažan potres koji je razorio Boku kotorsku. Na Otoku se urušio krov zgrade i pao dio cr-

kvenog tornja. Župne crkve i župne kuće u Bogišićima i Krašićima također su pretrpjele teška oštećenja. O. Janko, iako i sam potresen onim što je doživio, neumorno se daje u temeljitu obnovu porušenih crkava i zgrada. Sagradio je novi župni dvor u Krašićima i sanirao crkvu. Potpuno je obnovio kapelu sv. Tripuna u Mrkovima (Luštica). Prema projektima Zavoda za obnovu i razvoj iz Tivta temeljito je obnovio crkvu i zgradu na Otoku Gospe. Na obali u Kaluđerovini sagradio je kuću za stanovanje isusovaca na zemljištu koje je pripadalo Otoku Gospe. Uveo je električnu struju na Otok uz pomoć njemačkog isusovca p. Übelmessera koji je neumorno skupljao sredstava za podmorski kabel i uvođenje struje na Otok.

Nakon 12 turbulentnih godina u Boki kotorskoj 1989. premješten je u Opatiju, gdje je preuzeo službu ekonoma i ministra te župnog vikara u Župi sv. Jakova.

Od 2003. g. nalazimo ga u Rezidenciji u Palmotićevoj ul. u Zagrebu, gdje je također obavljao službu kućnog ministra. Tu ostaje do ponovnog premještaja na Otok Gospe u Boki Kotorskoj 2006.

Kao čuvar Otoka i župnik Krašića i Bogišića ostat će do 2008., kada je zbog bolesti morao biti razriješen svih službi i premješten u Rezidenciju sv. Stanislava Kostke na Fratrovcu u Zagrebu.

Pokopan je na Gradskom groblju Mirogoju 5. svibnja 2020.

ROKO PRKAČIN (1931. – 2020.)

Dana 15. lipnja 2020. u Općoj bolnici u Dubrovniku preminuo je isusovac p. Roko Prkačin, u 89. godini života, 69. godini redovništva i 59. godini svećeništva.

P. Roko Prkačin rođen je 16. kolovoza 1931. u Crnićima (općina Stolac), u obitelji pobožnih roditelja Ivana i Mare rođ. Bošković. U obitelji je bilo osmero djece.

Osnovnu je školu započeo je u zavičaju, ali ju je zbog izbjeglištva pred četnicima morao završiti u Gradecu kraj Križevaca. Klasičnu je gimnaziju započeo u isusovačkom sjemeništu u Travniku (1944./45.), a, kad su partizani 1944. protjerali isusovce iz Travnika, nastavio je školovanje u Zagrebu, na Šalati. U novicijat Družbe Isusove stupio je 4. kolovoza 1951. u Zagrebu na Fratrovcu. Studij filozofije i teologije završio je u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 30. srpnja 1961.

Kao odgojitelj i poslije kao duhovnik đaka radio je u sjemeništu u Dubrovniku (1961. – 1965.). Licencijat iz teologije postigao je na Gregoriani u Rimu. Nakon toga imenovan je učiteljem isusovačkih novaka.

Nakon službe učitelja novaka, počeo je doktorski studij na Gregoriani u Rimu te je 1980. obranio disertaciju pod naslovom „Uloga i razvoj kristologije duhovnih vježbi Ignacija Loyola prema tumačenju Ericha Przywara“. Nakon doktorata bio je duhovnik bogoslužja na Jordanovcu, a potom je do umirovljenja predavao duhovnu i dogmatsku teologiju na Teološkom studiju FTI-ja u Zagrebu.

slova na Jordanovcu, a potom je do umirovljenja predavao duhovnu i dogmatsku teologiju na Teološkom studiju FTI-ja u Zagrebu.

Deset godina bio je tajnik isusovačkog provincijala. Zatim je ponovno bio duhovnik, pa šest godina rektor malog sjemeništa Družbe Isusove na Fratrovcu u Zagrebu i ravnatelj Doma duhovnih vježbi (1993. – 1999.).

Neko je vrijeme bio poglavar Rezidencije Presvetog Trojstva („Centro Alleti“) u Rimu. Nakon povratka u domovinu 2004. djelovao je u isusovačkoj zajednici u Dubrovniku.

Uz redovita predavanja objavio niz znanstvenih članaka iz područja duhovnosti. Dok je posljednjih godina boravio u Dubrovniku, osobito se posvetio proučavanju života i mučeništva o. Petra Perice, a rezultate tog rada objavio je u dvama izdanjima knjige O. Petar Perica, DI. Pjesnik i mučenik (2014., 2019.). Neumorno se zauzimao za pokretanje procesa njegove beatifikacije.

P. Roko ostaje u uspomeni braće kao vjerran isusovac, vrstan duhovni vođa i poznavatelj duhovnosti, vedar i komunikativan subrat, koji je ustrajno i bez pritužbi radio do kraja.

Sprovod p. R. Prkačina započeo je misom zadušnicom 17. lipnja 2020. u župnoj crkvi sv. Petra na Boninovu, a nastavio se ispraćajem na tom gradskom groblju u Dubrovniku. Sv. misu je predvodio i propovijedao biskup dubrovački mons. Mate Uzinić u zajedništvu s oko 25 svećenika.

LUKA LUČIĆ (1939. – 2020.)

U Zagrebu je 26. rujna 2020. blago u Gospodinu preminuo isusovac p. Luka Lučić, dugogodišnji misionar u Africi, u 82. godini života, 65. godini redovništva i u 53. godini svećeništva.

P. Luka Lučić rodio se u Morančanima kod Tuzle 16. ožujka 1939. Klasičnu gimnaziju završio je u Nadbiskupskom dječačkom sjemeništu na Šalati u Zagrebu. U novicijat Družbe Isusove stupio je 15. srpnja 1956. u Zagrebu. Nakon odsluženog vojnog roka (1959. – 1961.) završio je trogodišnji studij filozofije na Filozofskom institutu Družbe Isusove na Jordanovcu u Zagrebu (1961. – 1964.).

Teologiju je o. Luka studirao najprije na FTI-ju na Jordanovcu (1965. – 1967.), a zatim godinu dana u Kanadi (Regis College, Ontario). Četvrtu godinu zaključio na Gregoriani u Rimu (1968. – 1969.). U međuvremenu je 29. lipnja 1968. u zagrebačkoj katedrali bio zaređen za svećenika. Prvu svećeničku službu dobio je u sarajevskom Bogoslovnom sjemeništu, gdje je bio duhovnik bogoslova i profesor od 1969. do 1972.

P. Luka Lučić već je prije bio izrazio želju da podje u misije. Zbog toga je i dio teološkog studija obavio na engleskom govornom području. Na usavršavanje engleskoga odlazi

1972. godine, najprije u Irsku (Dublin), a zatim u Zambiju. Tri godine je poučavao na Nacionalnom zambijskom sjemeništu u Kabweu (1973. – 1976.).

Moralnu teologiju specijalizirao je u Berkeleyu u Kaliforniji (1976. – 1979.). Vratio se u Zambiju te je od 1979. do 1983. predavao moralnu teologiju u Lusaki. U tom je razdoblju 1980. pripisan Zambijskoj provinciji DI.

Specijalni studij iz moralne teologije počazio je početkom osamdesetih na Akademiji „Alfonsiana“ u Rimu i nakon toga nastavio predavati moralnu teologiju, a po potrebi i druge teološke discipline na visokim bogoslovnim učilištima u Zambiji i Malaviju.

Nakon umirovljenja, 2006. godine vratio se u Hrvatsku u Kolegiju Družbe Isusove na Jordanovcu (2006. – 2010.). Potom je bio na ispomoći u Splitu i na kon toga u Sarajevu. Radilićećenja se 2019. godine preselio u zajednicu na Fratrovcu u Zagrebu. P. Luka sve je oduševljavao svojom vedrom naravi.

Kao odgojitelj i profesor znatno je pridonio rastu Crkve u Zambiji i Malaviju, a vrlo su ga cijenila isusovačka subraća, kao i pastiri mjesne Crkve, o čemu govore brojna svjedočanstva i pisma sućuti pristigla iz Afrike.

Pokopan je u srijedu 30. rujna na Mirogoju u Zagrebu.

■ NOVE KNJIGE ■

Dražen Volk (ur.), ZNANOST I RELIGIJA Metode i dometi znanstvene religijske spoznaje

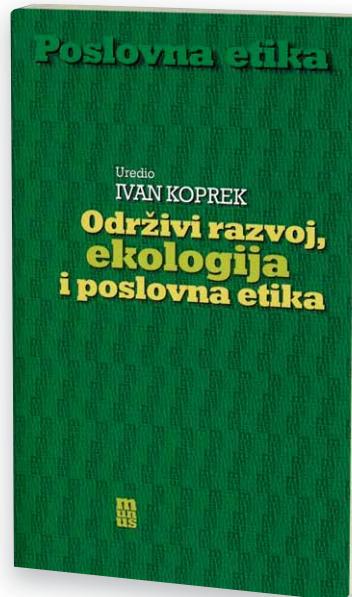
Riječ je o zborniku, prvom u nizu *Scientia et fides* koji je pokrenuo Centar za proučavanje odnosa znanosti i religije FFRZ-a. Uvjerjenje da znanost i religija nisu suprostavljene želi se interdisciplinarnim pristupom osvijetliti prostor stvarnosti koju znanost (fizika i biologija) i religija doticu. Želi se kroz most filozofije omogućiti dijalog znanosti i religije.

Temeljne postavke slijede sadržaj 7 članaka naših eminentnih autora s područja filozofije i teologije. U situaciji kad je kod nas to područje slabo obrađeno Zbornik ima nakanu popuniti uočenu prazninu.

Ivan Koprek (ur.), ODRŽIVI RAZVOJ, EKOLOGIJA I POSLOVNA ETIKA

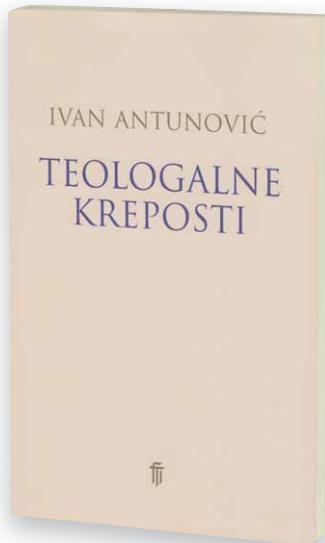
Promjena klime, sve oskudniji resursi, nestanak bioraznolikosti i opća zagadenost goruća su pitanja suvremene ekološke problematike. U upotrebi je danas kontradiktorni i sumnjivi pojam *održivi razvoj* na kojem mnogi grade svoju aktivnost. Potaknuti enciklikom *Laudato si'* pape Franje 13 uglednih stručnjaka napisalo je članke koji rasvjetljuju problematiku tih područja.

Ivan Antunović, TEOLOGALNE KREPOSTI

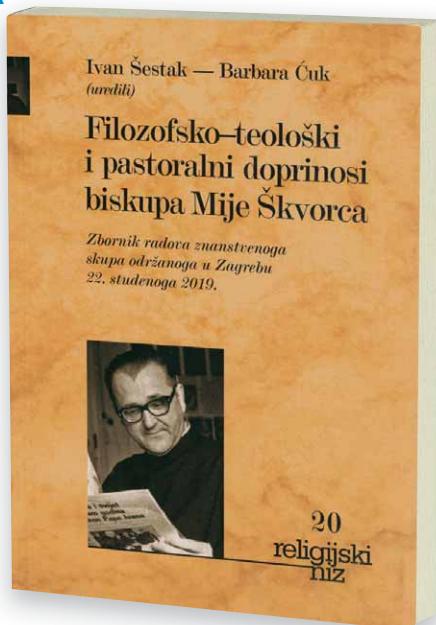
Vjera nada i ljubav – ključ razumijevanja kršćanske egzistencije

Knjiga je plod višegodišnjeg bavljenja problematikom teologalnih krepsti iskusnog profesora teologije i zamišljena je kao vrlo temeljiti priručnik studentima teologije i onima koje ta tema zanima. Riječ je o knjizi koja temeljito razlaže suvremenu teološku misao i dosega na tom području. Sastoji se od 2 dijela: Povijesni i biblijski prikaz teologalnih krepsti i Sistematski prikaz teologalnih krepsti.

Ivan Šestak - Barbara Ćuk (ur.), FILOZOFSKO-TEOLOŠKI I PASTORALNI DOPRINOSI BISKUPA MIJE ŠKVORCA

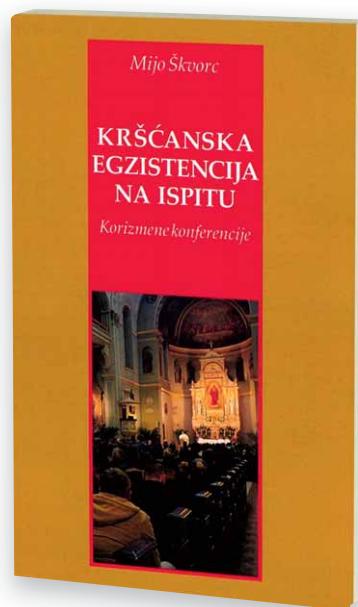
Riječ je o zborniku radova znanstvenoga skupa „Biskup Mijo Škvorc (1919. – 1989.) uz 100. obljetnicu rođenja i 30. obljetnicu Smrti“. Znanstveni je skup održan u studenome 2019. na FFRZ. Objavljeni su radovi 17 predavača koji su temeljito obradili različita područja života i djela biskupa, pisca, pjesnika, propovjednika i uznika zbog vjere, koji je svojim djelovanjem i opusom obilježio svoje vrijeme.

Mijo Škvorc, KRŠĆANSKA EGZISTENCIJA NA ISPITU Korizmene konferencije

Velikim marom priređivača Marijana Steinera i Ivana Šestaka, u ruke smo dobili tekstove Korizmenih konferencija koje je o. Mijo Škvorc održao u prepunoj bazilici Srca Isusova u doba najkrvavijeg terora komunističke vlasti nad narodom i Crkvom 1951., 1952. i 1953. Zbog tih je konferencija 1956. bio osuđen na 2 godine teške robije u Staroj Gradiški.

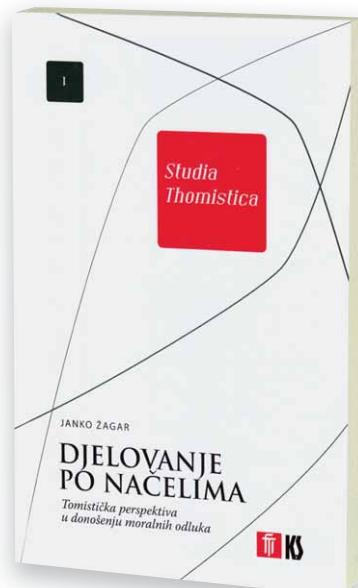
Sa zadržljivoćom erudicijom i retoričkom vještinom Škvorc je obradio izazovne teme: Naše pokoljenje u Kristovoj lađi; Čovjek i njegova sudska sudbina; Drama naše slobode.

Janko Žagar, DJELOVANJE PO NAČELIMA Tomistička perspektiva u donošenju moralnih odluka

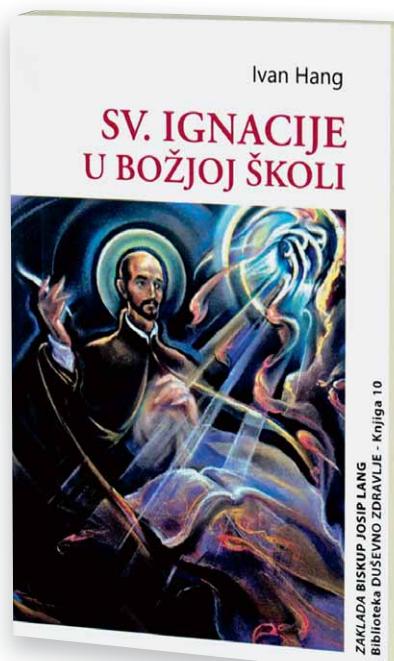
Hrvatski dominikanac, profesor u SAD-u, potudio se da prikaže moralnu teologiju Tome Akvinskoga kao vrednovanje njegova doprinosa u perspektivi suvremenih promjena i trendova. To je plod njegova 20-godišnjeg rada kao profesora teologije.

Knjiga objavljena u izdanju FTI-ja i KS-a prijevod je s engleskog i vrijedan je doprinos našoj teološkoj misli.

Ivan Hang, SVETI IGNACIJE U BOŽJOJ ŠKOLI

U ovoj knjižici o. Ivana Hanga doneseni su najvažniji podaci o životu i duhovnosti sv. Ignacija Lojolskog prema njegovoj *Autobiografiji*. Knjižica je vrlo korisna svima koji žele iz bližega upoznati ignacijansku duhovnost i pomoći si u približavanju Bogu.

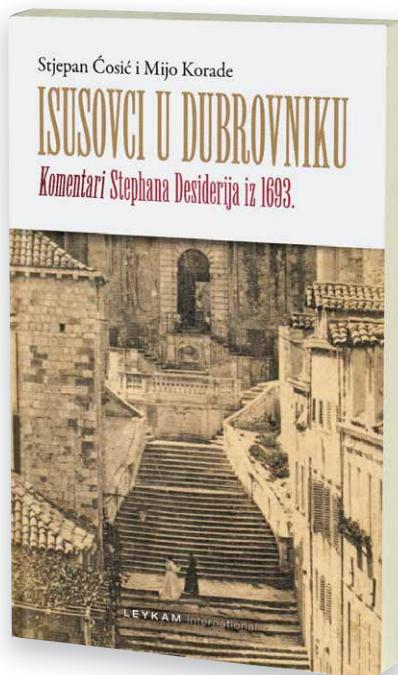

ZAKLADA BISKUP JOSIP LANG
Biblioteka DУSEVNO ZDRAVљE - Knjiga 10

Stjepan Ćosić i Mijo Korade, ISUSOVCI U DUBROVNIKU Komentari Stephana Desiderija iz 1693.

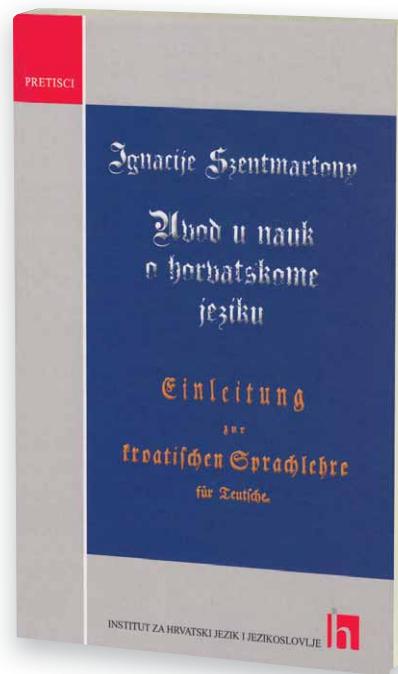
Rukopis Komentara isusovca mg. Stephana Desiderija, člana dubrovačkog Kolegija iz 1693. g., nađen u Splitu bio je povod za knjigu u kojoj se nalazi studiozni prikaz stoljetnoga djelovanja isusovaca u Dubrovniku. Sami pak Komentari zanimljiv su prikaz stanja u gradu potkraj 17. st.

Knjiga je opremljena izvanrednim fotografijama i geografskim kartama. Ovo djelo vrijedi čitati i preporučiti jer omogućuje jaasniji uvid u dubrovačku svakodnevnicu onoga doba očima jednoga člana tadašnje isusovačke zajednice.

Barbara Štebih Golub, IGNACIJE SZENTMARTONY - UVOD U NAUK O HORVATSKOME JEZIKU

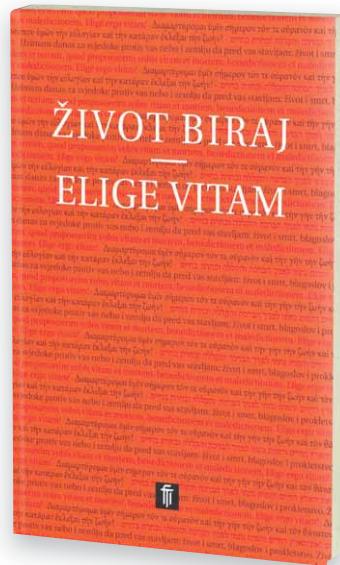
Dvojica isusovaca rođenih u Kotoribi, Ignacije Szentmartony (1718. – 1793.), kraljevski matematičar na ekspedicijama u Amazoniji (Brazil) i njegov nećak istog imena (1743. – 1806.), ponos su Međimurja. Ignaci je mlađi bio je profesor sintakse u Zagrebu i Varaždinu i autor je prve hrvatske kajkavske gramatike za njemački govoreće sugrađane. Gramatika je napokon dostupna u originalnom presliku te u hrvatskom prijevodu s prikazom njezine povijesti i popraćena kompetentnim komentarima.

AA.VV. , ŽIVOT BIRAJ - ELIGE VITAM

Zbornik radova prigodom 75. rođendana mons. Valentina Pozaića

Prigodom 75. godišnjice života mons. prof. dr. sc. Valentina Pozaića, pomoćnog zagrebačkog biskupa, FTI je objavio zbornik u kojem se nalaze 32 vrijedna priloga hrvatskih i inozemnih autora podijeljenih na 5 tematskih cjelina. Predgovor pozamašnoj knjizi od 616 stranica napisao je kard. Josip Bozanić, ndb. zagrebački. Knjiga je *omage* slavljeniku koji je dugi niz godina bio vodeći hrvatski stručnjak za područje bioetike i vrlo plodan pisac.

■ JUBILARCI 2021. ■

60 GODINA U DRUŽBI ISUSOVОJ

P. VATROSLAV HALAMBEK

Duhovnik i isповједник u Splitu.
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1961.

P. FRANJO KORADE

Ispovjednik i pastoralni suradnik
u Zagrebu, Palmotićeva.
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1961.

P. BOŽIDAR NAGY

Promotor kauze bl. Ivana Merza i Petra
Barbarića.

U Zagrebu, Palmotićeva.
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1961.

Zaređen za svećenika u Zagrebu
27. lipnja 1971.

**P. ANTUN - TONČI
TRSTENJAK**

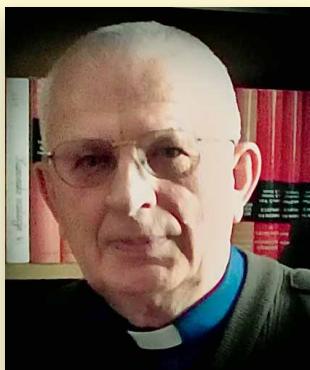
Pastoralni suradnik u Opatiji.
U Družbi Isusovoj od 30. srpnja 1961.

P. PETAR NIKOLIĆ

Pastoralni suradnik u Opatiji.
U Družbi Isusovoj od 14. kolovoza 1961.

ZLATNI JUBILEJ SVEĆENIŠTVA

P. DRAGAN MAJIĆ

Pastoralni suradnik u Osijeku.
Zaređen je za svećenika u Zagrebu
27. lipnja 1971.

*Sretan
Vam
Božić!*

